

Najvyšší súd Slovenskej republiky

Župné nám. 13
814 90 Bratislava

prostredníctvom

ŠPECIALIZOVANÝ TRESTNÝ SÚD

Suvorovova 5/A
902 01 Pezinok

k sp. zn. pôvodne

ŠPECIALIZOVANÝ TRESTNÝ SÚD:

Pk-2T/33/2019

NAJVYŠŠÍ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY:

4 To 1/2021

V Trnave, dňa 04.04.2025

DOVOLANIE

*proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 05.04.2022 sp. zn. 4 To 1/2021
podľa § 368 a nasl. Trestného poriadku*

Odsúdený: **Ing. Mgr. Marian Kotleba, nar. 07.04.1977**
bytom Kráľovohorská 6150/5, Banská Bystrica - Sásová

V zast. obhajcami: **Mgr. Peter Kupka, advokát**

 JUDr. Pavol Gráčik, advokát

Prílohy:

- plnomocenstvá

Odsúdený Ing. Mgr. Marian Kotleba, nar. 07.04.1977, trvale bytom Kráľovohoľská 6150/5, 974 11 Banská Bystrica (ďalej len „odsúdený“), ako oprávnená osoba podľa § 369 ods. 2 písm. b) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), prostredníctvom svojich obhajcov Mgr. Petra Kupku, advokáta, sídlom Hlavná 23, 917 01 Trnava a JUDr. Pavla Gráčka, advokáta, sídlom Farská 40, 949 01 Nitra, **podáva** podľa § 368 ods. 1 a ods. 2 písm. h) a § 373 ods. 1 Trestného poriadku **dovolanie vo svoj prospech proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky** (ďalej len „**odvolací súd**“) **zo dňa 05.04.2022 sp. zn. 4 To I/2021** (ďalej len „**rozsudok 2**“ alebo „**napádaný rozsudok**“).

Špecializovaný trestný súd (ďalej len „**súd prvého stupňa**“) rozsudkom zo dňa 12.10.2020 sp. zn. Pk-2T/33/2019 (ďalej len „**rozsudok 1**“) uznal odsúdeného vinným zo spáchania trestného činu založenie podpory a propagácie hnutia smerujúceho k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „**Trestný zákon**“) v spojení s nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky č.k. PL ÚS 5/2017 – 117 z 09.01.2017-117 z 09.01.2019, a s poukazom na § 122 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Odsúdený v procesnom postavení obžalovaného napadol rozsudok 1 odvolaním, o ktorom rozhodol odvolací súd rozsudkom 2, ktorým zrušil odvolaním napadnutý rozsudok 1 v celom rozsahu a uznal odsúdeného vinným na skutkovom základe uvedenom vo výroku rozsudku 2 pre prečin prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu uložil:

- podľa § 422 ods. 1 Trestného zákona za použitia § 36 písm. j) a § 38 ods. 3 Trestného zákona, trest odňatia slobody vo výmere 6 (šesť) mesiacov;
- podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona výkon trestu podmienenečne odložil a
- podľa § 50 ods. 1 Trestného zákona určil skúšobnú dobu na 1 (jeden) rok a 6 (šesť) mesiacov.

Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku, ak bol dovolacím súdom zistený dôvod dovolania podľa § 371, vysloví rozsudkom porušenie zákona v príslušných ustanoveniach, o ktoré sa tento dôvod opiera.

Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku, súčasne s výrokom uvedeným v odseku 1 dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie alebo jeho časť, alebo aj chybné konanie, ktoré napadnutému rozhodnutiu predchádzalo. Po zrušení rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd podľa okolností prípadu zruší aj predchádzajúce rozhodnutie súdu prvého stupňa. Ak je nezákonný len niektorý výrok napadnutého rozhodnutia alebo rozhodnutia súdu prvého stupňa a ak ho možno oddeliť od ostatných, zruší dovolací súd len tento výrok. Ak však zruší hoci len sčasti výrok o vine, zruší vždy súčasne celý výrok o treste, ako aj ďalšie výroky, ktoré majú vo výroku o vine svoj podklad. Zruší aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Obsah

Časť A	4
1 Nesprávne právne posúdenie skutku – porušenie princípu ultima ratio	5
2 Zásadné porušenie práva na obhajobu	11
2.1 Prvostupňový súd nevykonával dôkazy navrhnuté obhajobou, ktoré mohli mať podstatný vplyv na rozhodnutie vo veci	11
2.1.1 Výsluch svedkov – prijímateľov sociálnej pomoci	11
2.1.2 Výsluch svedka – Miroslav Čajka	12
2.1.3 Výsluch svedkýň – Frederika Kotlebová a Gabriela Krupová	12
2.2 Prvostupňový súd neumožnil odsúdenému vypovedať k obsahu obžaloby	12
2.3 Prvostupňový súd neumožnil odsúdenému predniesť záverečnú reč ani posledné slovo	14
2.4 Prvostupňový súd neumožnil predniesť záverečnú reč obhajcom odsúdeného	15
2.5 Prvostupňový súd neumožnil poradu odsúdeného s obhajcami	16
2.6 Prvostupňový súd opakovane porušil princíp kontradiktórnosti procesu	17
3 Rozsudok súdu prvého stupňa vydala samosudkyňa v nerozhodnutej námietke zaujatosti	20
4 Odvolací súd vykonal verejné zasadnutie v neprítomnosti odsúdeného	22
5 Rozhodnutia oboch súdov sú založené na nezákonne vykonaných dôkazoch	23
Časť B	26
1 Nesprávne právne posúdenie skutku – nenaplnenie skutkovej podstaty	26
2 Zásadné porušenie práva na obhajobu – arbitrárnosť rozhodnutia	29

Časť A

Ako dôvod dovolania odsúdený uvádza, že:

- 1 *Rozsudok 2 je založený na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku (§ 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku).*
- 2 *Rozsudkom 2, ako aj konaním, ktoré mu predchádzalo bolo zásadným spôsobom porušené právo odsúdeného na obhajobu (§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku).*
- 3 *Vo veci konal alebo rozhodol sudca, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania (§ 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku).*
- 4 *Verejné zasadnutie na odvolacom súde bolo vykonané v neprítomnosti odsúdeného, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky (§ 371 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku).*
- 5 *Rozsudok 2 je založený na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom (§ 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku).*

1 Nesprávne právne posúdenie skutku – porušenie princípu ultima ratio

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

V prípade, ak by sme pripustili (čo nepripúšťame), že došlo k spáchaniu trestného činu (prečinu) odsúdeným, tak odvolací súd ani súd prvého stupňa, neprihliadal na materiálny korektív upravený v § 10 ods. 2 Trestného zákona, podľa ktorého: *„Nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná.“*

Odsúdený odkazuje na nález Ústavného súdu Českej republiky so sp. zn. II. ÚS 1152/17 zo dňa 11.06.2018, ktorý vo výroku okrem iného konštatoval, že: *„Podľa princípu ultima ratio je trestné právo právom, ktorého prostriedky majú a musia byť využívané vtedy a len vtedy, pokiaľ použitie iných prostriedkov právneho poriadku neprichádzajú do úvahy, keďže už boli vyčerpané alebo sú zjavne neúčinné alebo nevhodné. Použitie trestnoprávneho postupu, bez využitia iných právnych odvetví, predovšetkým prostriedkov súkromnoprávnych, a pri ich nedostatočnosti sankcií správnych, boli – pokiaľ sú dostupné – použité, bolo by v rozpore so zásadou subsidiarity trestnej represie, ktorá vyžaduje, aby štátu uplatňoval prostriedky trestného práva zdržanlivo, a to len v prípadoch, kde iné právne prostriedky zlyhávajú alebo sú neefektívne.“*

Výklad k ustanoveniam upravujúcim rôzne trestné činy extrémizmu, vrátane trestného činu prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422 Trestného zákona, vo vzťahu k zásade ultima ratio vyjadrenej v § 10 ods. 2 Trestného zákona poskytol potom Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze č.k. PL ÚS 5/2017-117 zo dňa 09.01.2019, ktorý však odvolací súd ani súd prvého stupňa odmietli vykonať.

Podľa tohto nálezu: „Pri výklade ustanovení § 421, §422, § 423 a § 424 Trestného zákona je vo vzťahu k § 10 ods. 2 Trestného zákona potrebné zohľadniť, či skutky narušujú verejný poriadok alebo smerujú k vzbudzovaniu násilia.“

Vylúčenie aplikácie princípu ultima ratio v zmysle § 10 ods. 2 Trestného zákona je v každej trestnej veci conditio sine qua non na preukázanie viny obžalovaného zo spáchania akéhokoľvek trestného činu v zmysle Trestného zákona.

Prvostupňový súd ani odvolací súd však princíp ultima ratio v súlade s uvedeným výkladom Ústavného súdu Slovenskej republiky pri svojom rozhodovaní vôbec neaplikovali a nezohľadnili.

Prvostupňový súd predmetný skutok vyhodnotil ako zločin založenia, podpory a propagácie hnutia smerujúceho k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421 Trestného zákona bez toho, aby sa predtým zaoberal otázkou či tento skutok narušil verejný poriadok alebo smeroval k vzbudzovaniu násilia, a teda či neprichádza do úvahy miernejšia kvalifikácia skutku ako prečinu prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422 Trestného zákona alebo s použitím § 10 ods. 2 Trestného zákona ako priestupku extrémizmu podľa § 47a zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o priestupkoch“).

Odvolací súd vylúčil možnosť, že ide len o priestupok extrémizmu, s poukazom na postavenie odsúdeného ako predsedu samosprávneho kraja a predsedu parlamentnej politickej strany (teda s poukazom na to, že ide o verejne známu osobu), ďalej s poukazom na osobu odsúdeného (bez bližšej špecifikácie), na okolnosti, za ktorých bol skutok spáchaný (opäť bez bližšej špecifikácie) a napokon s poukazom na to, že skutok bol spáchaný „za prítomnosti desiatok iných osôb“ (str. 22 rozsudku 2). A to aj napriek tomu, že ani jedno z týchto kritérií nie je zákonným rozlišovacím znakom medzi priestupkom extrémizmu a trestným činom extrémizmu. Z formulácie jednotlivých ustanovení upravujúcich tieto delikty je totiž zrejmé, že ich spáchanie sa neviaže na konkrétnu skupinu osôb, konkrétnu osobnostnú charakteristiku páchatel'a, ani špecifické okolnosti ich spáchania.

Odvolací súd sa tak nielenže dopustil nesprávnej interpretácie priestupku extrémizmu a trestného činu extrémizmu, ale aj diskriminácie odsúdeného z dôvodu jeho pracovného postavenia predsedu samosprávneho kraja a predsedu parlamentnej politickej strany, čo je ipso facto v rozpore s čl. 12 ods. 2 Ústavy SR, ktorý zaručuje základné práva a slobody (vrátane práva nebyť stíhaný alebo pozbavený slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy SR) všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Odvolací súd touto nesprávnou diskriminačnou interpretáciou umožnil stíhanie a potrestanie odsúdeného za trestný čin extrémizmu práve pre jeho špecifické pracovné postavenie, a tým ho znevýhodnil oproti všetkým ostatným osobám bez tohto postavenia. Inými slovami, ak by odsúdený nebol v pracovnom postavení predsedu samosprávneho kraja a predsedu parlamentnej politickej strany, odvolací súd by v jeho konaní mohol vzhľadnúť priestupok extrémizmu, no v dôsledku uvedeného postavenia odsúdeného, túto možnosť vylúčil a jeho konania automaticky považoval za trestný čin extrémizmu. Odvolací súd tým založil veľmi nebezpečný precedens, podľa ktorej je právna kvalifikácia priestupku

extrémizmu a trestného činu extrémizmu contra legem založená na tom, či je páchatel' verejne známou osobou. Dôsledkom takejto interpretácie sa potom trestnoprávne postihovanie osôb odvíja nie od závažnosti nimi spáchaných deliktov, ale od ich osobného postavenia v spoločnosti.

Jediným rozlišovacím znakom, ktorý podľa vyššie uvedeného nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky treba zohľadniť, je to či skutok narušuje verejný poriadok alebo smeruje k vzbudzovaniu násilia. Napriek tomu, že súdy sa musia spravovať zásadou *iura novit curia*, tieto skutočnosti nikdy neboli predmetom dokazovania ani pred prvostupňovým súdom, ani pred odvolacím súdom. Odvolací súd síce vyjadril názor, že predmetným skutkom došlo k narušeniu verejného poriadku, tento názor však oprel výlučne o samotné prezentovanie slov „1488 eur“, ktoré podľa odvolacieho súdu prezentujú „*symboly spájané s fašistickými a neofašistickými ideológiami*“ (str. 22 rozsudku 2). Takúto argumentáciu odvolacieho súdu nemožno akceptovať, pretože v takom prípade by strácala zmysel existencia priestupku extrémizmu, ktorý možno spáchať (vychádzajúc z platného znenia § 47a zákona o priestupkoch) tiež aj samotným verejným prezentovaním „*symbolov spájaných s fašistickými a neofašistickými ideológiami*“. Inými slovami, ak by sme pripustili správnosť uvedeného výkladu odvolacieho súdu, potom by sa každá takáto prezentácia sama o sebe musela pokladať automaticky za narušovanie verejného poriadku, a tým aj za trestný čin, čo by bolo v rozpore s § 47a zákona o priestupkoch a princípom *ultima ratio*.

Vzhľadom na vyššie uvedené a vzhľadom na vykonané dokazovanie je celkom zrejmé, že predmetný skutok odsúdeného (aj keby naplňal formálne znaky trestného činu, čo odsúdený popiera) mohol byť preto posúdený nanajvýš ako priestupok, pretože skutok okrem iného žiadnym spôsobom nenarušil verejný poriadok, ani nijakým spôsobom nesmeroval k vzbudzovaniu násilia.

V tejto súvislosti je pritom dôležité uviesť, že prvostupňový súd, ako aj odvolací súd, mali zvažovať aplikáciu § 10 ods. 2 Trestného zákona, teda aj princípu *ultima ratio*, aj s ohľadom na ich vzťah k princíp proporcionality, ktorý je podľa vyššie uvedeného nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky založený aj na vyvažovaní, resp. pomerovaní základného práva a hodnoty cieľa (bod 96. nálezu). Jedine tak sa dá zabrániť formalistickému nazeraniu na aplikáciu trestného práva a zároveň zabezpečiť, aby prostriedky trestného práva nastupovali až ako krajná možnosť, keď už ide o zjavný excés poškodzujúci či ohrozujúci objekt trestného činu podstatne viac ako základné práva obžalovaného. Obzvlášť, keď aplikácia trestného práva v tomto konkrétnom prípade rezultuje priamo do straty mandátu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky a mandátu poslanca Banskobystrického samosprávneho kraja, a teda zasahuje výrazným spôsobom do demokratickej súťaže politických síl a do parlamentného systému, na ktorom je v zmysle Ústavy SR založená Slovenská republika.

Objektom prečinu prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422 Trestného zákona je ochrana spoločnosti pred hnutiami nebezpečne ohrozujúcimi základné práva a slobody. V danom prípade však súdy nijako nekonkretizovali do akej miery boli predmetným skutkom takéto hnutia zo strany odsúdeného podporené či posilnené, a teda do akej miery predmetný skutok ohrozil záujmy spoločnosti chránené Trestným zákonom, resp. do akej miery bol tento skutok spoločensky nebezpečný.

Z okolností predmetného skutku je pritom celkom zrejmé, že tento skutok by mal (dokonca aj v prípade skutočného preukázania úmyslu odsúdeného prejavovať sympatie k extrémizmu) len zanedbateľnú spoločenskú nebezpečnosť, a to z nasledovných dôvodov:

- a) **Slová „1488 eur“ samo o sebe nemajú žiaden extrémistický charakter.** Na predmetnom podujatí boli navyše použité celkom jednoznačne na označenie výšky reálne poskytnutej sociálnej pomoci v peniazoch a neboli spojené so žiadnym extrémistickým prejavom či symbolmi. Túto skutočnosť nespochybnili ani súdy.

V samotnom rozsudku 2 odvolací súd konštatoval, že číslo 1488 bolo sumou, pričom dosky, na ktorých bolo uvedené „symbolizovali finančný dar“, ktorý odsúdený poskytol prítomným rodinám. Teda inými slovami potvrdil, že došlo k reálnemu odovzdaniu finančnej pomoci v sume 1488 eur. Následne si však v ďalšej časti skutkovej vety vnútorne protirečil, keď uviedol, že čísla 14 a 88 predstavujú extrémistické heslá, symboly, resp. kryptogramy.

- b) Vzhľadom na písm. a) a vzhľadom na to, že na prijatie záveru, že slová „1488 eur“ (označené v obžalobe ako suma) môžu odkazovať na extrémistické heslá a symboly, bolo potrebné vypracovať znalecký posudok, logicky **veľká časť laickej verejnosti nemohla a ani nevnímala tieto slová ako skrytú extrémistickú symboliku**, ale len ako vyjadrenie finančnej sumy poskytnutej sociálnej pomoci, nespôsobilé kohokoľvek strhnúť k extrémizmu. Ak sa aj neskôr vnímanie týchto slov zo strany laickej verejnosti zmenilo, bolo to až následne pod vplyvom širokej medializácie trestného stíhania odsúdeného, za ktorú však odsúdený nenesie žiadnu zodpovednosť. **Ipsa facto použitie týchto slov odsúdeným nebolo spôsobilé vyvolať a ani v skutočnosti vo verejnosti nevyvolalo akýkoľvek spoločensky nebezpečný následok.** Obzvlášť, keď aj sám odvolací súd (str. 21 rozsudku 2) konštatoval, že slová „1488 eur“ boli použité bez ďalšej „nadväzby“, ktorá by naznačovala úmysel odsúdeného presadzovať, odporučiť alebo získavať pre myšlienky nacizmu a neonacizmu iných. Pokiaľ ide o názor odvolacieho súdu (str. 22 a 23 rozsudku 2), že v prípade čísla 88 ide o symbol nacistického pozdravu „Heil Hitler“ a jeho význam je „dlhodobu bežnej populácii známy“, odvolací súd neuviedol žiaden vykonaný dôkaz,

z ktorého by mal takýto záver vyplývať a neuviedol ani žiadnu úvahu, z ktorej pri takomto závere vychádzal. Odvolal sa len na v súčasnej dobe „jednoduchý prístup v podstate k akýmkoľvek informáciám“ a v prípade čísla 14 o „ľahkú zistiteľnosť z bežne dostupných informačných zdrojov“.

S touto argumentáciou odvolacieho súdu však nemožno súhlasiť, pretože skutočnosť, že k niektorým informáciám existuje voľný prístup (napr. prostredníctvom internetovej siete) ešte automaticky neznamená, že bežná populácia tieto informácie, ku ktorým má možnosť sa dostať, aj skutočne pozná a kladne ich akceptuje. V opačnom prípade by ad absurdum museli byť v bežnej populácii všeobecne známe aj najrôznejšie zložité vedecko-technické informácie ľahko dostupné na verejne prístupných odborných webových stránkach, čo samozrejme nezodpovedá skutočnosti. Inými slovami: možnosť prístupu širokej verejnosti k určitým informáciám nie je totožná s poznaním týchto informácií a už vôbec nie je totožná s ich kladnou akceptáciou, ktorá je nevyhnutnou podmienkou na to, aby išlo o spoločensky nebezpečnú činnosť.

Stotožniť sa nemožno ani s tvrdením odvolacieho súdu, že znalecké dokazovanie v tejto veci bolo vykonané len s cieľom vylúčenia „akejkoľvek aj najmenej pochybnosti o korektnosti bežne verejne dostupných zdrojov prinášajúcich v tomto smere v podstate kompletne informácie“ (str. 23 rozsudku 2). Naopak, odsúdený má za to, že ak by išlo skutočne všeobecne známe informácie, tzv. notoriety, nemuseli by byť vôbec predmetom dokazovania. Navyše odvolací súd na inom mieste odôvodnenia rozsudku (str. 25 rozsudku 2) pripustil, že znalecké dokazovanie bolo zo strany prvostupňového súdu vykonané v snahe „preklenúť aj nejasnosť a nedostatok právnej úpravy v tomto smere“, čím vlastne sám pripustil, že extrémistický význam čísiel 14 a 88 v kontexte predmetného trestného činu nie je jasný dokonca ani natoľko fundovanému, odbornému a informačne zdatnému orgánu, akým je Špecializovaný trestný súd, do ktorého bežnej agendy spadá práve posudzovanie trestných činov extrémizmu.

V tejto súvislosti je dôležité poukázať na ustanovenie čl. 2 ods. 3 Ústavy SR, zakotvujúce jeden zo základných princípov materiálneho právneho štátu, podľa ktorého **každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané**, a to v spojitosti so zásadou zákonnosti trestného práva hmotného vyjadrenou v čl. 49 Ústavy SR (zásada nullum crimen sine lege). Osobitne je potrebné zdôrazniť podzásadu **nullum crimen sine lege scripta**, t. j. požiadavku, aby každé konanie pokladané za trestný čin bolo obsiahnuté v právnom predpise na úrovni zákona a podzásadu **nullum crimen sine lege certa**, podľa ktorej musia byť skutkové podstaty trestných činov formulované dostatočne zrozumiteľne, aby sa pri vyvodzovaní trestnej zodpovednosti zabránilo aplikačným problémom.

V predmetnej veci sa uvedené základné zásady každého demokratického a právneho štátu nepremietli do ustanovení upravujúcich trestné činy extrémizmu, pretože z formulácie ich zákonných skutkových podstatí nie je možné presvedčivo a zrozumiteľne vyvodiť, ktoré konanie je už zakázané, čo napokon potvrdil aj samotný odvolací súd konštatujúc „nejasnosť a nedostatok právnej úpravy v tomto smere“. V každom prípade platí, že predmetné konanie odsúdeného, spočívajúce v odovzdaní sociálnej pomoci vo výške 1488,- Eur (a vôbec v akejkoľvek výške), nie je v ustanovení § 422 ods. 1 Trestného zákona zakázané, a preto je a contrario v zmysle čl. 2 ods. 3 Ústavy SR dovolené.

- c) Ak by aj menšia časť spoločnosti už od začiatku zastávala názor, že za slovami „1488 eur“ sa skrýva extrémistická symbolika, mohlo by ísť v zásade len o dve skupiny, pričom u oboch z nich by bol vznik spoločensky nebezpečného následku celkom vylúčený. Prvú skupinu by tvorila odborná verejnosť, OČTK, resp. skupiny, ktoré bojujú proti extrémizmu, u ktorých logicky verejné použitie takýchto slov v žiadnom prípade nemôže vzbudiť sympatie k extrémizmu. Druhú skupinu by tvorili samotní extrémisti, ktorí sympatie k extrémizmu už prechovávali, a preto takýto prejav odsúdeného pre nich nemôže byť spúšťačom ich extrémistických postojov, ktoré prijali skôr, ako mohli zaregistrovať takýto prejav.

Zatiaľ čo spoločenská nebezpečnosť predmetného skutku je teda v každom prípade zanedbateľná, následok zásahu do základného práva odsúdeného na slobodu prejavu po jeho odsúdení pre prečin podľa § 422 Trestného zákona na trest odňatia slobody vo výmere 6 mesiacov s podmieneným odkladom v trvaní 1 rok a 6 mesiacov, je doslova fatálny:

- Odsúdený až do zahľadania odsúdenia prestal spĺňať podmienku bezúhonnosti vyžadovanú zákonmi na výkon mnohých zamestnaní, činností a funkcií, napríklad: pedagogické zamestnanie (zákon č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch), štátna služba (zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe), držanie a nosenie strelnej zbrane (zákon č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive), súkromná bezpečnostná služba (zákon č. 473/2005 Z. z. o poskytovaní služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti).
- Počas skúšobnej doby podmieneného odsúdenia hrozilo odsúdenému, že ak sa dopustí hoci len priestupku, bude musieť nastúpiť do výkonu trestu odňatia slobody.
- Odsúdený **stratil mandát poslanca Národnej rady Slovenskej republiky** (čl. 81a písm. f) Ústavy SR), do ktorej bol v roku 2020 zvolený hlasmi 229 660 občanov Slovenskej republiky.

- Odsúdený **stratil mandát poslanca Banskobystrického samosprávneho kraja** (§ 13 ods. 2 písm. d) zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov), ktorý získal hlasmi 6 737 obyvateľov BBSK v roku 2017.
- Odsúdenému bolo **znemožnené uchádzať sa o verejnú funkciu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky opätovne v najbližších parlamentných voľbách v roku 2023, ako aj o funkciu poslanca Banskobystrického samosprávneho kraja v najbližších voľbách do orgánov samosprávnych krajov v roku 2022** (§ 6 písm. b) zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov).
- Došlo k výraznému poškodeniu občianskej cti odsúdeného v očiach verejnosti, čo výrazne sťažilo jeho možnosť uchádzať sa v praxi o akúkoľvek voľbu, ale aj nevolenú verejnú funkciu v budúcnosti.
- Vzhľadom na to, že odsúdený bol v postavení predsedu politickej strany, strata jeho poslaneckého mandátu a poškodenie občianskej cti zároveň poškodilo aj dobré meno a fungovanie tejto politickej strany, čo v konečnom dôsledku **zásadne sťažilo možnosť uplatnenia sa v demokratickej súťaži politických síl aj pre všetkých ostatných členov tejto politickej strany**. Trest pre odsúdeného tak fakticky nezasiahol len do jeho práv, ale aj do práv mnohých ďalších osôb, keď sa bezprostredne premietol aj do zlého volebného výsledku politickej strany odsúdeného v parlamentných voľbách v roku 2023 a následnej **straty mandátu poslanca NR SR pre sedem kandidátov tejto politickej strany**, menovite: JUDr. Rastislava Schlosára, Ing. Martina Beluského, PhD., Mgr. Mareka Kotlebu, Ing. Magdalény Sulanovej, Mgr. Stanislava Mizíka, Petra Krupu a Andreja Medveckého.

Suma sumárum: Prvostupňový súd, ako aj odvolací súd, ako predstavitelia súdnej moci, svojimi rozhodnutiami vedome významne zasiahli do zákonodarnej moci, keď zmenili nielen zloženie existujúcej Národnej rady Slovenskej republiky kreovanej na základe volieb z roku 2020, ale ovplyvnili aj budúce zloženie Národnej rady Slovenskej republiky vzišlé z volieb v roku 2023. Zásadne tak zasiahli do slobodnej demokratickej súťaže politických síl a narušili ústavno-právny princíp trojdelenia štátnej moci, na ktorom je podľa Ústavy SR založená Slovenská republika. Z tohto dôvodu bol súdny proces s odsúdeným, rezultujúci do zmien vo výsledkoch demokratických volieb, v zásade najmä politickým procesom, v konečnom dôsledku vyhovujúcim tým politikom a politickým stranám, ktoré mali záujem o poškodenie politického postavenia odsúdeného a jeho strany.

Odsúdený pritom poukazuje na mnohé vyjadrenia politikov a iných osobností spoločenského života počas predmetného procesu, preukazujúce zásadný politický záujem na jeho odsúdení, z ktorých príkladom vyberá:

„Číslo 1488, priam bijúce do očí na každom šeku so znakom Kotlebovej strany, zďaleka nie je také nevinné, ako na prvý pohľad vyzerá. Obdarované rodiny o symbolike tohoto čísla nemuseli nič vedieť, o to je odpornejšie ich zneužitie. Najmä ak je známe, že nacisti postihnutých likvidovali. Tentoraz ide navyše nielen o lacnú stranícku reklamu, ale aj o zákerné šírenie neonacistickej propagandy.“ Ján Benčík, neskorší poslanec NR SR, 20.03.2017

<https://dennikn.sk/blog/709155/kotleba-ludova-strana-nase-slovensko-1488/>

„Títo ľudia musia pociťiť, že takto to ísť nemôže. A zatiaľ to necítia, veď aj rozsudky sú úplne smiešne. Je tu veľa vecí, ktoré sú za hranicou zákona, a nikto nebol doteraz potrestaný, prípadne nedostatočne, a je jasné, že tí ľudia si trúfajú stále viac a viac. Dajú niekomu pokutu ako Mazurekovi, a on si z toho bude ešte robiť srandu. Myslím si, že mnohí policajti a sudcovia sú opatrní, aby ich títo ľudia nenapádali, že porušujú ich práva. Máme strach, bojíme sa pomenovať veci pravým menom,“ Stanislav Mičev, riaditeľ Múzea SNP

<https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/478392-prokurator-zazaloval-kotlebu-za-sympatie-k-extremistickemu-hnutiu/>

„Informácia pre voličov Kotlebovcov. Z predbežného stanoviska Špecializovaného trestného súdu vyplýva, že líder tejto strany, ktorá je, nepochopiteľným omylom Najvyššieho súdu a generálnej prokuratúry, stále súčasťou našej politickej scény, sa nebude dlho tešiť z mandátu poslanca Národnej rady. Právom. Takže ostatní, ktorí sa do parlamentu dostanú na jeho chrbte, budú stigmatizovaní a pre vás, ich voličov, nedokážu nič. Neverte tomu, že ide o martyrov. Sú to len pomýlení ľudia, ktorí lákajú k sebe iných, žiaľ, rovnako dezorientovaných.“ Prof. JUDr. Ján Mazák, PhD. bývalý predseda Ústavného súdu SR (2000-2006) a bývalý predseda Súdnej rady SR (6/2020-4/2024), 03.02.2020

<https://dennikn.sk/1741748/tvrdy-odkaz-specializovaneho-sudu-kotlebovi-seky-na-1488-eur-su-hakove-krize/>

Vo svetle tohto výroku prof. JUDr. Jána Mazáka, PhD. sa prvostupňový súd aj odvolací súd, ktoré rozhodovali o odsúdenom, z objektívneho hľadiska prestali javiť ako nezávislé a nestranné. Zároveň nie je možné vylúčiť akúkoľvek oprávnenú pochybnosť o ich nestrannosti. (III.ÚS 47/05, I.ÚS 46/05). Práve prof. JUDr. Ján Mazák, PhD. práve v čase vydania rozsudku 1, ako aj rozsudku 2, zastával post predsedu Súdnej rady SR, teda jedného z najvýznamnejších orgánov justície na Slovensku, s právomocou rozhodovať okrem iného aj o pridelení a preložení sudcov, podávaní návrhov na odvolanie sudcov, ako aj širokou právomocou kontrolovať súdnictvo.

„Aktuálne prebieha trestné konanie s obžalovaným Mariánom Kotlebom, ktorý v mene strany rozdával šeky s hodnotou 1488,- eur: (...) LSNS sa nemá právo vyvinúť ani pred svojimi voličmi rečami o tom, že má od fašizmu ďaleko. Odkazovať na medzinárodne známeho neonacistického teroristu jej môže prepáčiť už ozaj len niekto, kto nasilu nechce vidieť, akkej nebezpečnej strane chce dať svoj hlas. Fakt by sme chceli, aby niekto, kto vo svojej stránickej propagande odkazoval na neonacistického teroristu, spravoval Slovensko? 🚫 Zastavme ich! Podporte našu výzvu svojim podpisom a dajte najavo, že bez ohľadu na to, koho volíme, fašistov voliť nechceme: www.zastavme.ich.“ **Irena Bihariová, Progresívne Slovensko, 22.02.2020**

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=199230138089103&id=106390330706418&set=a.108768320468619>

„Neboj, Marian, vybavili sme ti, aby si mohol ísť pokojne na súd 🙌 Marian Kotleba sa minulý týždeň nemohol zúčastniť svojho pojednávania, lebo bol veeeelmi potrebný v NR SR. Rozhodli sme sa mu preto pomôcť. Aby sa náhodou nestalo, že by na 28. mája boli naplánované parlamentné výbory, požiadala Anna Zemanová • Zelená pre naše deti ich šéfov, aby Marianovi Kotlebovi nechali voľný deň. Nech pekne ide vysvetľovať, ako sú šeky v hodnote 1488 eur náhodné.“ **Sloboda a Solidarita, 24.05.2020**

<https://www.facebook.com/stranasas/posts/1015716052772231/>

Na tomto výroku v tom čase vládnej strany Sloboda a Solidarita vidieť, ako veľmi sa predmetným procesom s odsúdeným zaoberali predstavitelia zákonodarnej moci disponujúcej parlamentnou väčšinou, keď samotnú činnosť výborov NR SR prispôbovali tomuto procesu tak, aby bol čo najskôr ukončený v neprospech odsúdeného.

„Dnešné rozhodnutie súdu je veľmi dôležité. Je signálom, že vieme, čo sú oni zač. Nech sú si vedomí, že im pozorne pozeráme na prsty a počúvame čo hovoria. A ešte s väčšou pozornosťou vnímame to, o čom nehovoria a chcú to utajiť. Som presvedčená, že Slovensko má na to, aby sa v politike zaobišlo bez kotlebovcov a im podobných.“ **Veronika Remišová, predsedníčka Za ľudí, 12.10.2020**

https://www.facebook.com/remisova.veronika/posts/1386545274881758?ref=embed_post

Tento výrok v tom čase predsedníčky vládnej strany, zastávajúcej dokonca jeden z najvyšších postov v exekúcii – post podpredsedníčky Vlády SR, opäť ukazuje, že vtedajší predstavitelia vládnej moci mali veľmi silný záujem na tom, aby prostredníctvom súdnej moci dosiahli vytlačenie odsúdeného a jeho politickej strany z politického života na Slovensku. Otázka je či sudcovia, ktorí rozhodovali o odsúdenom nekonali práve v zhode s týmto vládnym postojom.

„Osem rokov a osem mesiacov by síce pre fašistu malo väčší výchovný význam, ale ani štyri roky a štyri mesiace nie sú zlé.“ **Ondrej Dostál, poslanec NR SR za SAS, 12.10.2020**

https://www.facebook.com/Ondrej.Dostal.OKS.SaS/posts/10158295266946348?ref=embed_post

Samosudkyňa prvostupňového súdu bez náležitého zdôvodnenia uložila odsúdenému trest práve na 4 roky a 4 mesiace, pričom číslo 44 môže symbolizovať skratku nacistickej organizácie SS. Podozrenie, že nešlo o náhodu, prehľbuje práve aj tento výrok vtedy vládneho poslanca NR SR.

„Strana tvorená odsúdenými extrémistami nemá v slušnej spoločnosti priestor. Je nepripustné, aby boli extrémisti pozývaní do médií a aby u nich ktokoľvek z koalície alebo opozície hľadal v parlamente podporu pre svoje návrhy. Po tomto už musí byť jasné, že táto strana patrí do politickej karantény. My v Progresívnom Slovensku vítame dnešné rozhodnutie súdu.“ **Irena Bihariová, Progresívne Slovensko, 12.10.2020**

<https://www.facebook.com/ProgresivneSlovensko/videos/kotleba-patr%C3%AD-do-politickej-karant%C3%A9ny/377523820161318/>

„Kotleba bol odsúdený na 4 roky a 4 mesiace natvrdo. Hádám, že je to koniec bagatelizovania extrémizmu na Slovensku.“ **Natália Blahová, bývalá poslankyňa NR SR, Sloboda a Solidarita, 12.10.2020**

<https://www.facebook.com/nblahova/posts/kotleba-bol-ods%C3%BAden%C3%BD-na-4-roky-a-4-mesiace-natvrdo-h%C3%A1dam-%C5%BEE-je-to-koniec-bagatel/4816487505058421/>

„Myslím si, že to určite v poriadku nie je a chcem sa o tom ešte raz rozprávať aj s predsedom Najvyššieho súdu aj predsedom Súdnej rady. Ja som ich dotazovala písomne. Dostala som odtiaľ vyjadrenia, ktoré nie úplne spolu sa zhodujú. Takže chcem tomu ešte lepšie rozumieť.“ **Mária Kolíková, ministerka spravodlivosti SR, 18.11.2021 v reakcii na to, že Najvyšší súd SR nevytýčil termín pojednávania s odsúdeným.**

<https://youtu.be/9UtfOxGnzTU>

Uvedený výrok v kontexte predmetných súdnych rozhodnutí vytvára pôdu pre podozrenie z toho, že na čo najskoršom potrestaní odsúdeného mali záujem najvýznamnejší štátni predstavitelia – od ministerky spravodlivosti, cez predsedu Najvyššieho súdu až po predsedu Súdnej rady, ktorý sa nijako netajil otvorene nepriateľským postojom k politike a osobe odsúdeného (viď jeho výrok uvedený vyššie).

Vychádzajúc z uvedeného je zrejmé, že z hľadiska ochrany demokratických hodnôt a základných práv, došlo k ich masívnemu poškodeniu práve potrestaním odsúdeného za prečin podľa § 422 Trestného zákona, a nie samotným skutkom, ktorý mu je kladený za vinu.

2 Zásadné porušenie práva na obhajobu

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Právo na obhajobu odsúdeného bolo zásadným spôsobom porušené v konaní vedenom pred prvostupňovým súdom, ktoré predchádzalo právoplatnému rozsudku 2 tým, že:

- 2.1 Prvostupňový súd nevykonával dôkazy navrhnuté obhajobou, ktoré mohli mať podstatný vplyv na rozhodnutie vo veci.
- 2.2 Prvostupňový súd neumožnil odsúdenému vypovedať k obsahu obžaloby.
- 2.3 Prvostupňový súd neumožnil odsúdenému predniesť záverečnú reč ani posledné slovo.
- 2.4 Prvostupňový súd neumožnil predniesť záverečnú reč obhajcom odsúdeného.
- 2.5 Prvostupňový súd neumožnil poradu odsúdeného s obhajcami.
- 2.6 Prvostupňový súd opakovane porušil princíp kontradiktórnosti procesu.

Vyššie uvedené nedostatky v konaní pred prvostupňovým súdom neboli odstránené ani v rámci odvolacieho konania, v dôsledku čoho je právoplatný rozsudok 2 nezákonný.

2.1 Prvostupňový súd nevykonával dôkazy navrhnuté obhajobou, ktoré mohli mať podstatný vplyv na rozhodnutie vo veci

Podľa § 119 ods. 3 prvá veta Trestného poriadku: „za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť na náležité objasnenie veci a čo sa získalo z dôkazných prostriedkov podľa tohto zákona alebo podľa osobitného zákona.“

Odsúdený poukazuje na Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 258/2012 z 11. júla 2012, v zmysle ktorého: „Z čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nevyplýva povinnosť súdneho orgánu vykonať všetky dôkazy navrhnuté v trestnom konaní (vrátane výsluchu svedkov), avšak odmietnutie žiadosti obžalovaného o vykonanie ním navrhovaných dôkazov v trestnom konaní musí byť súdom náležite zdôvodnené.“

Prvostupňový súd odmietol vykonať viaceré dôkazy navrhnuté odsúdeným, ktoré mali podstatný vplyv na náležité objasnenie veci, a tým aj na spravodlivé rozhodnutie, bez toho, aby odmietnutie tejto žiadosti náležite zdôvodnil. **Tento postup prvostupňového súdu nenapravil v odvolacom konaní ani odvolací súd, keď rovnako ako prvostupňový súd odmietol tieto dôkazy bez náležitého zdôvodnenia vykonať.**

Konkrétne neboli vykonané bez náležitého odôvodnenia nasledovné zásadné dôkazy:

2.1.1 Výsluch svedkov – prijímateľov sociálnej pomoci

Výsluch celkom 79 svedkov – prijímateľov sociálnej pomoci (označený ako dôkaz č. 137) mal preukázať, že program sociálnej pomoci rodinám, z ktorých mnohé majú postihnuté deti, politická strana odsúdeného – ĽS Naše Slovensko realizuje dlhodobo a vo veľkom rozsahu, prostredníctvom používania rôznej výšky finančných darov (s rôznou kombináciou čísiel), pri rôznych príležitostiach (teda nielen na „výročie Slovenského štátu“), pričom spôsob odovzdávania tejto sociálnej pomoci nikdy nebol spojený so žiadnou extrémistickou ideológiou, skupinou či hnutím.

Týmto dôkazom sa teda malo preukázať, že odovzdanie sociálnej pomoci v sume 1488,- eur nebolo zo strany odsúdeného zásterkou na prejavovanie sympatií k extrémistickým ideológiám, skupinám či hnutiam, ale len jednou z mnohých foriem sociálnej pomoci, ktorú jeho politická strana realizovala veľa krát už aj pred uskutočnením predmetného podujatia, ako aj po ňom.

Uvedeným dôkazom sa malo zároveň preukázať, že odsúdený nemohol mať v úmysle prihlásiť sa k nacizmu či neonacizmu, pretože tieto ideológie a hnutia, založené na filozofii eugeniky (vylúčenie či dokonca likvidácia postihnutých osôb) sa priam vylučujú a sú v priamom rozpore s poskytovaním sociálnej pomoci hendikepovaným osobám.

2.1.2 Výsluch svedka – Miroslav Čajka

Výsluch katolíckeho kňaza a účastníka predmetného podujatia Miroslava Čajku (označený ako dôkaz č. 146) mal preukázať, že predmetné podujatie malo kresťanský charakter a jeho obsahom nebola propagácia či prejavovanie sympatií k žiadnej skupine, hnutiu alebo ideológii, ktorá smeruje alebo v minulosti smerovala k potlačeniu základných práv a slobôd osôb, alebo ktorá hlása rasovú, etnickú, národnostnú, náboženskú nenávisť, a to žiadnym spôsobom, teda ani prostredníctvom používania akýchkoľvek extrémistických symbolov či hesiel.

Preukázanie skutočnosti, že predmetné podujatie malo kresťanský charakter je pritom kľúčové s ohľadom na vyvrátenie obžaloby, že odsúdený použitím čísla 14 prejavoval sympatie ku „globálne pôsobiacim beloškým rasistickým skupinám „14 slov“, ktorých autorom je americký neonacista David Eden Lane“. David Eden Lane bol totiž známy tým, že vyznával pohanské náboženstvo a silne kritizoval a odmietal kresťanstvo. Túto skutočnosť potvrdil v znaleckom posudku č. 14/2020 aj znalec Mgr. Matej Medvecký, keď na str. 20 o Laneovi uviedol: „Súčasnne sa stal silno antikresťanským, keď kresťanstvo začal označovať za hlavnú príčinu úpadku árijskej kultúry a nástupu globalizácie. Podľa Lanea je kresťanstvo proti prírode a medzi svoje ciele počítal aj ambíciu oslobodiť árijského človeka od „židovského kúzla náboženského bláznovstva“, pričom kresťanských 10 prikázaní označoval za „10 prikázaní k rasovej samovražde“. Lane považoval kresťanstvo za integrálnu súčasť židovského sprisahania, smerujúceho k ovládnutiu sveta.“ Odsúdený teda logicky nemohol mať za cieľ prejavovať sympatie k tomuto neonacistovi a k na jeho ideológii založeným skupinám na podujatí s vyslovene kresťanským charakterom.

Tým, že tento dôkaz prvostupňový súd odmietol včas vykonať, zmaril aj jeho možné vykonanie v budúcnosti, pretože svedok Miroslav Čajka v roku 2020 zomrel.

2.1.3 Výsluch svedkýň – Frederika Kotlebová a Gabriela Krupová

Výsluch účastníčok predmetného podujatia Frederiky Kotlebovej a Gabriely Krupovej (označený ako dôkaz č. 161) mal preukázať, že charakter a priebeh tohto podujatia nesvedčil o propagácii či prejavovaní sympatií k žiadnej extrémistickej skupine, hnutiu či k ideológii, a to žiadnym spôsobom, teda ani prostredníctvom používania nejakých extrémistických symbolov či hesiel.

Hoci uvedené vyplývalo aj z iného už vykonaného dôkazu – krátkeho videozáznamu z priebehu predmetného podujatia, tento videozáznam nezachytával priebeh celého podujatia, a preto práve výsluch týchto svedkýň mohol s definitívnou platnosťou potvrdiť, že vzhľadom na priebeh a charakter podujatia odsúdený nemohol naplniť objektívnu ani subjektívnu stránku predmetného trestného činu extrémizmu.

2.2 Prvostupňový súd neumožnil odsúdenému vypovedať k obsahu obžaloby

Podľa § 122 ods. 2 Trestného poriadku: „*Obvinenému musí byť daná možnosť podrobne sa k obvineniu vyjadriť, najmä súvisle opísať skutočnosti, ktoré sú predmetom obvinenia, uviesť skutočnosti, ktoré obvinenie zoslabujú alebo vyvracajú, a ponúknuť o nich dôkazy.*“

Podľa § 258 ods. 1 Trestného poriadku: „*Ak obžalovaný po prednesení obžaloby a vyjadrení poškodeného neurobil vyhlásenie uvedené v § 257 ods. 1 písm. b) alebo c), predseda senátu potom, ako zistí podmienky na vykonanie hlavného pojednávania, zistí osobné údaje obžalovaného a poučí ho o jeho právach. Potom umožní prokurátorovi vyslychnúť obžalovaného. Obžalovaného treba vyslychnúť na obsah obžaloby, a ak bol uplatnený nárok na náhradu škody, aj na tento nárok. Pritom sa postupuje podľa § 122 ods. 2 a 3.*“

Podľa § 258 ods. 2 Trestného poriadku: „*Výsluch môže predseda senátu prerušiť len vtedy, ak výsluch nie je vedený v súlade so zákonom alebo ak je výsluch vedený inak nevhodným spôsobom, alebo ak predseda alebo člen senátu považujú za nevyhnutné položiť obžalovanému otázku, ktorú nemožno odložiť na dobu po skončení výsluchu.*“

Z dikcie citovaných ustanovení Trestného poriadku je zjavné, že obžalovanému musí byť súdom umožnené, aby sa podrobne vyjadril k obsahu obžaloby a tiež súvisle opísal skutočnosti, ktoré sú predmetom obvinenia, uviedol skutočnosti, ktoré obvinenie zoslabujú alebo vyvracajú, a ponúkol o nich dôkazy. Je to jednoznačne zákonné právo obžalovaného, ktoré preto nemôže závisieť od svojvoľe súdu.

Právne mantinely vedenia výsluchu obžalovaného potom precizuje ustanovenie § 258 ods. 2 Trestného poriadku. Prerušovať, resp. zasahovať obžalovanému do jeho monologickej časti výsluchu je lege artis prípustné výlučne vtedy, ak vyjadrenie obžalovaného nemá vzťah k prejednávanej veci, ak výsluch nie je vedený v súlade so zákonom, ak je výsluch vedený inak nevhodným spôsobom, alebo ak predseda alebo člen senátu považujú za nevyhnutné položiť

obžalovanému otázku, ktorú nemožno odložiť na dobu po skončení výsluchu.

Odsúdený v odvolaní proti rozsudku 1 detailným spôsobom poukázal na skutočnosť, že zo strany prvostupňového súdu bolo porušené jeho právo na obhajobu v dôsledku neumožnenia jeho výsluchu k obsahu obžaloby tak,, ako to predpokladajú citované ustanovenia Trestného poriadku.

Súd prvého stupňa neustále zasahoval do monologickej časti výsluchu odsúdeného, čím došlo nielen k narušaniu koncentrácie odsúdeného pri jeho výsluchu, ale v konečnom dôsledku to rezultovalo až do situácie, keď **týmto postupom súdu bolo contra legem zabránené uskutočniť vyjadrenie odsúdeného k obsahu obžaloby v intenciách už citovaných ustanovení Trestného poriadku.**

Odvolací súd považoval postup súdu prvého stupňa za zákonne konformný a výsluch odsúdeného rovnako nevykonával. Na jednej strane uznal, že: „*obžalovaný má právo ponúknuť dôkazy potvrdzujúce jeho verziu priebehu skutku a vyjadriť sa k dôkazom preukazujúcim jeho vinu, a to aj k dôkazom uvedeným v obžalobe*“, no na druhej strane tvrdil, že: „*z citovaných ustanovení však už nijakým spôsobom neplynie povinnosť umožniť obžalovanému súvislé, podrobné vyjadrenie sa k obžalobe ako celku a k dôkazom v nej obsiahnutým*“ (str. 34 rozsudku 2). Odvolací súd tak fakticky citované ustanovenia Trestného poriadku nesprávne vykladá tak, že obžalovaný síce má právo vyjadriť sa k dôkazom uvedeným v obžalobe, no nemá právo vyjadriť sa k nim podrobne, rovnako ako nemá právo vyjadriť sa podrobne k obžalobe ako k celku. Takýmto prístupom tak odvolací súd opäť porušuje základný ústavný princíp podľa čl. 2 ods. 3 Ústavy SR, v zmysle ktorého, každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané.

Odvolací súd následne argumentoval tým, že samosudca je „*oprávnený prerušiť obžalovaného aj v monologickej časti jeho výpovede, ak sa vyjadruje k dôkazom obsiahnutým v obžalobe, ktoré neboli vôbec alebo na hlavnom pojednávaní vykonané a súd ich nemá v úmysle vykonať*.“ A ďalej konštatoval, že: „*V prípade, že súd zmení rozsah dokazovania a vykoná aj dôkaz, ktorý pôvodne vykonať neplánoval, a preto neumožnil obžalovanému sa k nemu v rámci jeho výsluchu vyjadriť, obžalovaný má stále možnosť sa k tomuto dôkazu po jeho vykonaní vyjadriť (§ 271 ods. 1 Trestného poriadku) a následne ešte sa môže k nemu vyjadriť aj v rámci záverečnej reči (§ 274 Trestného poriadku), prípadne v podanom odvolaní*“ (str. 35 rozsudku 2).

S týmito závermi odvolacieho súdu sa nemožno stotožniť. **Takýto výklad nemá oporu v samotnom znení Trestného poriadku, ktorý nijako nelimituje vyjadrenie obžalovaného z hľadiska jeho rozsahu a nemá oporu ani v žiadnej judikatúre.** V § 258 ods. 1 tretej vete Trestného poriadku je totiž jednoznačne zakotvené právo obžalovaného byť vylúchnutý „na obsah obžaloby“ (a k tomu prislúchajúca povinnosť prokurátora), teda nie len na selektívnu časť obsahu obžaloby, vybranú súdom, resp. prokurátorom. Toto ustanovenie tiež nijako neobmedzuje obžalovaného, aby vypovedal k obsahu obžaloby a k dôkazom v nej uvedeným podrobne, a to aj k dôkazom obsiahnutým v obžalobe, ktoré neboli vôbec alebo na hlavnom pojednávaní vykonané a súd ich nemá v úmysle vykonať. Obzvlášť, keď sa má pri výsluchu postupovať súčasne podľa ustanovenia § 122 ods. 2 Trestného poriadku, ktoré expressis verbis dáva obvinenému právo „*podrobne sa k obvineniu vyjadriť, najmä súvisle opísať skutočnosti, ktoré sú predmetom obvinenia, uviesť skutočnosti, ktoré obvinenie zoslabujú alebo vyvracajú, a ponúknuť o nich dôkazy*“. Na tomto práve obžalovaného nemení nič ani skutočnosť, že k dôkazom sa môže vyjadrovať aj priebežne po ich vykonaní na hlavnom pojednávaní, v záverečnej reči alebo v podanom odvolaní. Tieto práva si totiž vzájomne nekonkurujú, ale sa v záujme obhajoby dopĺňajú. Navyše, ak odvolací súd tvrdí, že obžalovaný mal právo sa vyjadriť k dôkazom aj počas záverečnej reči, ani toto právo odsúdený v predmetnom prípade nakoniec nemohol zrealizovať (viac v nasledujúcom bode 1.3 tohto dovolania).

V tejto súvislosti odsúdený opäť poukazuje na jeden zo základných ústavných princípov: „**Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá**“ (čl. 2 ods. 3 Ústavy SR), ktorý tak prvostupňový, ako aj odvolací súd pri takomto výklade celkom ignorovali a na odsúdeného fakticky nesprávne aplikovali iný ústavný princíp legality, vzťahujúci sa však len na štátne orgány, t. j. právo „konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“ (čl. 2 ods. 2 Ústavy SR).

Zmarením práva odsúdeného vypovedať podrobne k obsahu obžaloby prvostupňový aj odvolací súd zároveň porušili princíp kontradiktórnosti konania v prospech obžaloby. Zatiaľ čo prokurátor mohol predniesť obžalobu na odsúdeného súvisle bez akýchkoľvek limitov a prerušovania zo strany súdu, odsúdenému bolo znemožnené sa proti tejto obžalobe brániť tak, ako sám uznal za vhodné a potrebné na preukázanie svojej nevinu. Rovnosť zbrani medzi obžalobou a obhajobou, ako inherentný prvok spravodlivého procesu, sa tak stala len iluzórnou. Prvostupňový súd tak ukázal už na samom začiatku súdneho procesu svoju zaujatosť proti odsúdenému.

2.3 Prvostupňový súd neumožnil odsúdenému predniesť záverečnú reč ani posledné slovo

Podľa § 274 ods. 1 Trestného poriadku: „*Ak niet ďalších dôkazných návrhov alebo ak súd rozhodol, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú, vyhlási predseda senátu dokazovanie za skončené a udelí slovo na záverečné reči.*“

Podľa § 274 ods. 2 Trestného poriadku: „*Po záverečnej reči prokurátora, zástupcu záujmového združenia občanov prehovorí poškodený, zúčastnená osoba, obhajca obžalovaného a obžalovaný. Ak má poškodený alebo zúčastnená osoba splnomocnenca, prehovorí len splnomocnenec. Ak treba, určí predseda senátu poradie, v ktorom sa po záverečnej reči prokurátora ujmú slova jednotlivé oprávnené osoby. Obhajca obžalovaného a obžalovaný hovoria však vždy poslední; zástupca záujmového združenia občanov, poškodený a zúčastnená osoba alebo ich splnomocnenec môžu prehovoriť len v rozsahu uplatnených nárokov.*“

Podľa § 274 ods. 4 Trestného poriadku: „*Záverečné reči môže predseda senátu prerušiť len vtedy, keď vybočujú zrejme z rámca prejednávanej veci.*“

Z rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 10.02.2009, sp. zn. 1 Tdo 43/2008 vyplýva, že: „*V prípade, ak obvinený v rámci záverečnej reči zrejme vybočuje jej obsahom z rámca prejednávanej veci, záverečná reč môže byť prerušená. Je však potrebné na takýto postup obvineného najprv vopred upozorniť a toto upozornenie poznamenať v zápisnici. Ak aj po upozornení záverečná reč vybočuje zrejme z rámca prejednávanej veci, je možné obvineného prerušiť a neumožniť mu v nej pokračovať. Rovnaký procesný postup platí aj pri konečnom slove obvineného, s rozdielom, že v rámci tohto inštitútu nie je možné kladť obvinenému otázky. Ak teda súd prvého stupňa nerešpektoval vyššie uvedené ustanovenia a odvolací súd v rámci odvolacieho konania tieto pochybenia nenapravil, postupom súdov došlo k zásadnému porušeniu práva na obhajobu a k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. Por.*“

Z dikcie citovaných ustanovení Trestného poriadku je zjavné, že obžalovanému musí byť súdom umožnené, aby predniesol záverečnú reč. Záverečná reč môže byť súdom prerušená len vtedy, keď vybočuje zrejme z rámca prejednávanej veci. Trestný poriadok zároveň nijako neurčuje, čo má byť obsahom záverečnej reči (pokiaľ nejde o zjavné vybočenie z rámca prejednávanej veci), ani ako dlho môže záverečná reč trvať.

Napriek vyššie uvedenému však prvostupňový súd, ako bolo podrobne popísané v odvolaní proti rozsudku 1, neumožnil odsúdenému predniesť svoju záverečnú reč. Bezodôvodná ingerencia prvostupňového súdu do prejavu odsúdeného, ktorá začala pri jeho výsluchu, tak pokračovala aj pri jeho záverečnej reči. Odsúdenému nebolo umožnené plynule, bez prerušenia zo strany súdu, predniesť svoju záverečnú reč.

Odsúdený v rámci svojej záverečnej reči inter alia poukazoval na svoju politickú činnosť (vrátane jeho prednesov z Národnej rady SR), ktorou by vyvrátil argumentáciu obžaloby (pozn.: v samotnej skutkovej vete je explicitne zakomponovaná zmienka o politickom statuse odsúdeného a celé trestné konanie bolo sprevádzané analýzou jeho politickej činnosti, a to či už aktuálnym dianím, alebo aj komplexným historickým exkurzom). Prvostupňový súd však prerušil odsúdeného pri prejave jeho záverečnej reči s tým, že očividne zdržiava hlavné pojednávanie a vybočuje z rámca prejednávanej veci.

Tento postup prvostupňového súdu schválil aj odvolací súd, a to aj napriek tomu, že sám uznal, že odsúdený pri záverečnej reči neodbočoval od predmetu konania (str. 36 rozsudku 2). Odvolací súd však ako argument v prospech zákonnosti namietaného zásahu prvostupňového súdu použil domnienku, že odsúdený sa snažil zneužiť svoje právo na obhajobu, keď počas prednesu záverečnej reči vlastne vykonával dokazovanie čítaním listín nad rámec dokazovania určeného súdom prvého stupňa.

Uvedený argument odvolacieho súdu pritom nemá žiadnu oporu v citovaných ustanoveniach Trestného poriadku. **Dokonca aj v prípade, ak by sa obsah záverečnej reči odsúdeného zhodoval so spôsobom vykonávania dôkazov prečítaním, takýto postup ustanovenie § 274 Trestného poriadku nijako nezakazuje,** keď ako jediný zákonný dôvod na prerušenie záverečnej reči uznáva zjavné vybočenie z rámca prejednávanej veci, čo sa však v danom prípade ani podľa odvolacieho súdu („*vzhľadom na to, že súd prvého stupňa vlastným iniciatívnym dokazovaním nastavil rozsah dokazovania pomerne široko*“ – str. 36) zo strany odsúdeného nestalo.

Navyše prvostupňový súd nezasiahol do záverečnej reči odsúdeného len vtedy, keď čítal niektoré dôkazy, ale aj keď poukazoval na procesné pochybenia prokurátora. A práve po tomto poslednom zásahu prvostupňový súd záverečnú reč odsúdeného definitívne prerušil s poukazom na § 274 ods. 4 Trestného poriadku s tým, že záverečná reč odsúdeného: „*svojím obsahom nebola zameraná na vyjadrenie sa k dôkazom, ani na prednes argumentov majúcich vplyv na úvahu súdu pred meritórnym rozhodnutím, ale zjavne smerovala k seba prezentácii obžalovaného a k napadaniu súdu a prokurátora za ich postup v konaní.* Prvostupňový súd tak definitívne znemožnil odsúdenému dokončiť svoju záverečnú reč, dokonca udelením poriadkovej pokuty vo výške 500,- Eur, a to aj napriek tomu, že ani v tomto prípade nedochádzalo k vybočeniu z rámca prejednávanej veci a poukazovanie na procesné chyby počas trestného konania je bežnou súčasťou záverečných rečí obžalovaných a ich obhajcov, nehovoriac o tom, že každá obrana odsúdeného môže mať vplyv na úvahy súdu.

Odvolací súd tento posledný zásah prvostupňového súdu, po ktorom došlo k definitívnemu zmareniu práva odsúdeného na záverečnú reč, v odôvodnení rozsudku 2 celkom prehliadol a nezaujal k nemu žiadne stanovisko.

Prvostupňový súd, ako aj odvolací súd tak v rozpore s vyššie uvedeným rozsudkom Najvyššieho súdu SR zo dňa 10.02.2009, sp. zn. 1 Tdo 43/2008 zásadne porušili právo odsúdeného na obhajobu.

Podľa § 275 Trestného poriadku: „*Po skončení záverečných rečí a pred odchodom na záverečnú poradu udelí predseda senátu obžalovanému posledné slovo. Počas tohto prejavu nesmú obžalovanému ani súd, ani nikto iný klásť otázky.*“.

Prvostupňový súd neumožnil odsúdenému súvisle predniesť ani posledné slovo, keď ho prerušil bez uvedenia akéhokoľvek dôvodu, len s konštatovaním, že: „*v dobe od 18:32 hod. do 19:17 hod. obžalovaný využil právo posledného slova tak, že čítal články z printových a elektronických médií. Uviedol, že jeho to tiež nebaví. O 19:17 prerušujem hlavné pojednávanie do 19:30. Vyčkajte pred pojednávacou miestnosťou.*“ Následne po prestávke prvostupňový súd už neumožnil odsúdenému pokračovať v prednese posledného slova, ale rovno vyniesol odsudzujúci rozsudok 1.

Trestný poriadok pritom neumožňuje vôbec prerušenie posledného slova. Prvostupňový súd tak konal v rozpore so zákonom, ako aj v rozpore so zásadou legality zakotvenou v čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, pričom sa toto evidentne protiprávne konanie ani len nepokúšal obhájiť podobnými argumentami, ako pri prerušení záverečnej reči odsúdeného.

2.4 Prvostupňový súd neumožnil predniesť záverečnú reč obhajcom odsúdeného

Prvostupňový súd sa v prejednávanej veci „neobmedzil len“ na prerušovanie záverečnej reči odsúdeného, ale dokonca aj jeho obhajcov.

Obhajca JUDr. Rosina v rámci svojej záverečnej reči hodnotil konkrétne skutočnosti indikujúce nezákonný postup súdu. Prvostupňový súd však prerušil jeho záverečnú reč s odkazom na ustanovenie § 274 ods. 4 Trestného poriadku, keďže mal za to, že obhajca v tejto časti vybočuje z rámca prejednávanej veci. Túto konštatáciu však prvostupňový súd nijakým spôsobom neozrejmil a nešpecifikoval, čo indikuje, že zo strany prvostupňového súdu ide o arbitrárne rozhodnutie a akt svojvôle.

Na odvolacie námietky odsúdeného odvolací súd v tejto časti argumentoval tým, že obhajca JUDr. Rosina bol prerušený vo svojej záverečnej reči vtedy, keď poukazoval na postup súdu prvého stupňa spočívajúci v tom, že prerušoval odsúdeného v jeho výpovedi. Tento zásah do výpovede odsúdeného však odvolací súd nepovažoval za porušenie práva na obhajobu, a preto nebolo podľa odvolacieho súdu porušené právo na obhajobu ani zásahom prvostupňového súdu do záverečnej reči obhajcu JUDr. Rosinu. Odvolací súd ďalej uviedol, že obhajca JUDr. Rosina mal možnosť uviesť všetky svoje námietky, ktoré mu nebolo umožnené predniesť v konaní pred súdom prvého stupňa, v podanom odvolaní (str. 37 rozsudku 2).

Tieto argumenty odvolacieho súdu považuje odsúdený za absurdné a nevidí racionálny a zákonný dôvod koncentrovať procesné námietky obhajcov až do podaného odvolania. Právo na obhajobu, poukazujúc na nezákonný postup súdu nevynímajúc, je právnym poriadkom garantované v priebehu celého konania a v každom jeho štádiu je obvinený oprávnený realizovať jeho výkon. Uvádzanie všetkých procesných námietok čo najskôr po ich zistení je tiež v súlade so zásadou hospodárnosti konania, pretože umožňuje už prvostupňovému súdu odstrániť procesné nedostatky konania a zabrániť tak nutnosti ich korekcie až pred odvolacím súdom.

Naviac, ak by sme tieto argumenty odvolacieho súdu pripustili ako správne, znamenalo by to, že akákoľvek obhajoba a vôbec konanie na prvostupňovom súde je zbytočné, resp. len formálne. Odvolací súd takýmto nesprávnym nazeraním na práva odsúdeného de facto potvrdil, že ani jeho vlastné konanie nebolo nezaujaté, a ani sa ako nezaujaté nejavilo. Odvolací súd totiž presumoval, že rozsudok 1 bude odsudzujúci, teda v neprospech obžalovaného, a ani len nepripustil možnosť, že odvolacie konanie (a tým aj možnosť odsúdeného brániť sa v odvolaní) sa nebude musieť nakoniec vôbec uskutočniť.

Prvostupňový súd rovnako zasiahol aj do záverečnej reči obhajcu Mgr. Kupku, keď čítal listiny, ktoré odsúdený navrhoval vykonať, pričom neboli zo strany prvostupňového súdu zahnuté do rozsahu dokazovania a ani neboli vykonané ako dôkaz (bez preskúmateľného odôvodnenia), a to opäť s odkazom na ustanovenie § 274 ods. 4 Trestného poriadku, keďže mal za to, že obhajca Mgr. Kupka v tejto časti vybočuje z rámca prejednávanej veci. Odvolací súd aj tento zásah prvostupňového súdu nepovažoval za porušenie práva na obhajobu, pričom použil rovnakú argumentáciu, ako pri zásahu prvostupňového súdu do výsluchu a záverečnej reči odsúdeného s tým, že zo strany obhajcu Mgr. Kupku išlo o vykonávanie dokazovania.

Obhajca Mgr. Kupka pritom v rámci svojej záverečnej reči nevykonával dôkazy, ale pristupoval k vytváraniu podmienok pre prvostupňový súd, aby tento mohol zareagovať prípadne podľa § 276 Trestného poriadku, a to vo forme doplnenia dokazovania. **Obhajca Mgr. Kupka bol navyše prerušený v prednese záverečnej reči aj druhýkrát, keď len poukazoval na nevykonanie dôkazu v prospech odsúdeného, hoci paradoxne práve nevyjadrovanie sa k dôkazom prvostupňový súd uviedol ako jeden z dôvodov na prerušenie záverečnej reči odsúdeného. A práve po tomto druhom prerušení bolo obhajcovi Mgr. Kupkovi odňaté slovo.**

Tento postup prvostupňového súdu namietal tretí obhajca odsúdeného JUDr. Mularčík (keďže zo strany prvostupňového súdu dochádzalo k zásahu do základných ľudských práva a slobôd odsúdeného), ktorý bol za to zo strany prvostupňového súdu napomínaný za rušenie konania a tak fakticky obmedzovaný vo výkone obhajoby odsúdeného, a to nepriamo pod hrozbou poriadkovej pokuty (ktorú možno uložiť tomu, kto ruší konanie podľa § 70 ods. 1 Trestného poriadku).

Odvolaací súd tento druhý zásah prvostupňového súdu do záverečnej reči obhajcu Mgr. Kupku, ako aj námietky obhajcu JUDr. Mularčíka v odôvodnení rozsudku 2 celkom prehliadol a nezaújal k nemu žiadne stanovisko. Vzhľadom na to, že obhajcovia v záverečnej reči nijako nevybočovali z rámca prejednávanej veci a okrem hmotnoprávnej stránky merita veci akcentovali aj procesnú stránku konania, neexistoval najmä s poukazom na ústavný princíp „každý môže konať“, čo nie je zákonom zakázané“ (čl. 2 ods. 3 Ústavy SR), žiaden zákonný dôvod na prerušenie ich záverečných rečí.

Tieto zásahy zo strany prvostupňového súdu, s ktorými sa odvolací súd buď stotožnil alebo sa nimi ani nezaoberal, rezultovali do závažného porušenia práva odsúdeného na obhajobu, pričom majú vplyv aj na kontradiktórnosť celého procesu.

Čo iné totiž možno považovať za závažné porušenie práva na obhajobu, ak nie to, že prvostupňový súd najskôr takpovediac umlčí odsúdeného tým, že mu znemožní podrobne vypovedať k obsahu obžaloby a predniesť záverečnú reč, následne neumožní súvisle predniesť záverečnú reč ani jeho obhajcom a napokon hrozí poriadkovou pokutou jednému z obhajcov, ktorý tento protiprávny postup súdu namieta. Takýmto postupom flagrantne porušujúcim ustanovenia Trestného poriadku prvostupňový súd doslova poprel zmysel práva na obhajobu a inštitút obhajcov, a zredukoval celé súdne konanie de facto len na dialóg medzi prokurátorom a samosudcom. Prvostupňový súd uvedeným spôsobom vedenia súdneho konania v prospech obžaloby sa tak opäť nejavil ako nezaújatý a nestranný, ale naopak ako súd, ktorý má už dopredu pripravený odsudzujúci rozsudok, porušujúc tak zásadu rovnosti zbraní.

V tejto súvislosti odsúdený poukazuje na ustálenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, v zmysle ktorej je porušením zásady kontradiktórnosti a zásady rovnosti zbraní, keď je jedna zo strán konania značne znevýhodnená v možnosti prezentovať argumenty a dôkazy vo svoj prospech:

„Súd opakuje, že zásada kontradiktórnosti a zásada rovnosti zbraní, ktoré spolu úzko súvisia, sú základnými zložkami pojmu „spravodlivé pojednávanie“ v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru. Vyzadujú „spravodlivú rovnováhu“ medzi stranami: každej strane musí byť poskytnutá primeraná možnosť prezentovať svoj prípad za podmienok, ktoré ju nestavajú do značnej nevýhody voči jej odporcovi alebo odporcom“.
(Rozsudok EŠLP v prípade PREBIL v. SLOVENIA sp. zn. 29278/16 zo dňa 19.03.2019)

2.5 Prvostupňový súd neumožnil poradu odsúdeného s obhajcami

V priebehu výsluchu odsúdeného (v rámci jeho monologickej časti na hlavnom pojednávaní dňa 21.09.2020) po tom, ako súd zasiahol do monologickej časti, odsúdený požiadal prvostupňový súd o možnosť porady s obhajcami, čo mu však zo strany súdu umožnené nebolo. Podobne tak aj počas záverečnej reči, kedy súd zasahoval odsúdenému do jeho záverečnej reči, odsúdený žiadal o možnosť porady so svojimi obhajcami, čo mu rovnako nebolo zo strany prvostupňového súdu umožnené.

Odsúdený považuje takýto postup prvostupňového súdu za zásadné porušenie jeho práva na obhajobu.

Limity práva na obhajobu, v časti porady obvineného s jeho obhajcom, precizuje ustanovenie § 34 ods. 1 štvrtá veta Trestného poriadku, v zmysle ktorej s obhajcom sa obvinený v priebehu svojho výsluchu nemôže radiť o tom, ako odpovedať na položenú otázku.

A contrario teda možno konštatovať, že pokiaľ obvinený žiada o poradu so svojim obhajcom, túto mu lege artis možno odprieť iba v prípade, ak by sa chcel poradiť, ako odpovedať na položenú otázku. V prípade odsúdeného sa však o takýto prípad absolútne nejednalo.

Odvolaací súd aj napriek tomu považoval takýto postup súdu prvého stupňa za zákonne konformný, keď uviedol, že odsúdenému nebola umožnená opakovaná porada potom, čo sa situácia, pre ktorú poradu s obhajcami žiadal, nijako nezmenila. Odsúdený sa nemôže stotožniť s takouto konštatáciou odvolacieho súdu. Potom, ako prvostupňový súd bezdôvodne zasiahne do výpovede, resp. záverečnej reči (resp. mu ani neumožní pokračovať vo výpovedi, či záverečnej reči) odsúdeného, je a priori namieste, aby odsúdený (ktorý nemá právnické vzdelanie), žiadal od svojich obhajcov odbornú právnu pomoc a stanovisko, či procesnú inštrukciu, ako ad hoc zareagovať a v konaní, či priebehu hlavného pojednávania ďalej pokračovať.

Opäť tak vyvstáva otázka, aký zmysel má vlastne obhajoba odsúdeného a aké sú úlohy jeho obhajoby v súdnom konaní, keď bolo obhajobe znemožnené nielen prednášať argumenty v prospech odsúdeného, ale aj porada s odsúdeným. Takáto obhajoba bola potom len čisto teoretická a iluzórna, a nemala žiadnu reálnu schopnosť účinne chrániť práva odsúdeného.

Vzhľadom na uvedené, opakovaným neumožnením porady odsúdeného so svojimi obhajcami, v spojení s nemožnosťou odsúdeného súvisle vypovedať k obsahu obžaloby a predniesť záverečnú reč a s prerušovaním dokonca aj jeho obhajcov pri ich záverečných rečiach, došlo k zásadnému porušeniu práva odsúdeného na obhajobu, garantovaného nielen v Trestnom poriadku, ale aj v čl. 50 ods. 3 Ústavy SR. **Týmto spôsobom bol dokonca porušený aj čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa ktorého má každý, kto je obvinený z trestného činu právo obhajovať sa osobne alebo prostredníctvom obhajcu podľa vlastného výberu, pričom v zmysle ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP), musí byť takáto obhajoba nie teoretická alebo iluzórna, ale praktická a účinná:**

*„Súd pripomína, že cieľom dohovoru nie je zaručiť práva, ktoré sú teoretické alebo iluzórne, ale práva, ktoré sú **praktické a účinné**; to platí najmä pre práva na obhajobu vzhľadom na popredné miesto, ktoré v demokratickej spoločnosti zastáva právo na spravodlivý proces, z ktorého vyplývajú“.*

(Rozsudok ESLP vo veci ARTICO v. ITALY sp zn. 6694/74 zo dňa 13.05.1980)

Právo každého na účinnú obhajobu advokátom, ako základný atribút spravodlivého procesu, vyplýva, aj z ďalšieho rozsudku ESLP:

„Právo každého, kto je obvinený z trestného činu, byť účinne obhajovaný advokátom, v prípade potreby úradne ustanoveným, aj keď nie je absolútne, je jedným zo základných aspektov spravodlivého procesu.“

(Rozsudok ESLP vo veci Zachar a Čierny proti Slovenskej republike sp. zn. 29376/12 a 29384/12 zo dňa 21.07.2015)

2.6 Prvostupňový súd opakovane porušil princíp kontradiktórnosti procesu

Celé konanie pred prvostupňovým súdom bolo sprevádzané markantným porušovaním práva na kontradiktórny proces, ktorý je subsystémom práva na obhajobu.

V tejto súvislosti poukazuje odsúdený na ustálenú judikatúru najmä na **Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 14.05.2008 sp. zn. II. ÚS 2014/2007**, ktorý uvádza: „...odsúdenie páchatela trestnej činnosti je primárne vecou štátneho zastupiteľstva. Je to teda štátne zastupiteľstvo, kto nesie zodpovednosť za to, aby súdu predložená vec bola podložená procesne použiteľnými dôkazmi potrebnými k rozhodnutiu o vine a treste a v súlade s podanou obžalobou. **Všeobecné súdy sa preto nikdy nesmú stavať do pozície pomocníka verejnej žaloby usilujúceho taktiež o odsúdenie. Princíp spravodlivého procesu a z neho vyplývajúceho rozvrhnutia úloh jeho jednotlivých účastníkov je potrebné vykladať tak, že pred súdom má byť vykonané dokazovanie v rozsahu potrebnom pre spravodlivé rozhodnutie, ktoré ale nemusí byť odsudzujúce.**“

Uznesenie NS SR sp.zn. 1 Tost 18/2014 zo dňa 28.05.2014: „Najvyšší súd tiež zdôrazňuje, že z ustanovenia § 2 ods. 11 veta prvá Tr. por. síce vyplýva, že súd môže vykonať aj dôkazy, ktoré strany nenavrhli, ale v zmysle ustanovenia § 1 a § 2 ods. 18 Tr. por. je trestný proces upravený ako kontradiktórne konanie dvoch protistrán - prokurátora (eventuálne poškodeného) na jednej strane a obvineného a jeho obhajcu (eventuálne zúčastnenej osoby) na druhej strane. Preto nie súd, ale strany trestného konania pred súdom predkladajú a vykonávajú dôkazy, ktoré obvineného usvedčujú alebo oslobodzujú. Úlohou súdu, ako nestranného rozhodovacieho orgánu, je posúdenie týchto dôkazov a rozhodnúť spor medzi prokurátorom, ktorý zastupuje štát (§ 2 ods. 5 veta prvá Tr. por.) a obvineným. Pri tomto rozhodovaní musí súd zachovať nestrannosť a nesmie iniciatívne napomáhať jednej alebo druhej strane. Ak by sa tak stalo, došlo by k porušeniu nielen zásady rovnosti strán v konaní pred súdom (§ 2 ods. 14 Tr. por.), ale aj zásady spravodlivého procesu (§ 2 ods. 10 Tr. por.).“

Kontradiktórnosť vyplýva z latinského slova „contradicere“, čo znamená hovoriť proti, oponovať. Jej podstatou je súperenie strán, ktorého základným predpokladom je rovnosť strán – účastníkov. Na základe tejto zásady by súdne rozhodnutie malo vychádzať predovšetkým z výsledkov konfrontácie strán v spore, z ktorých každá musí mať možnosť vyjadriť sa k požiadavkám a tvrdeniam druhej strany a právo na to, aby sa vypočuli argumenty jednotlivých strán.

Súd sa preto nemôže stavať do úlohy akéhosi pomocníka prokurátora (tretej strany), ktorý by prokurátorovi dopĺňal, či dotváral dokazovanie v prípadoch jeho pasivity, a to tak aby mohol prokurátorovi vyhovieť. Takéto postavenie súdu t. j. suplovanie činnosti prokurátora a tzv. „nosenie“ dôkazného bremena ohľadne viny nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Trestného poriadku. Ak takto súd koná, t. j. že sám iniciatívne vedie dokazovanie voči obžalovanému, resp. účelovo neprihliada na celkom jednoznačné dôkazy v prospech obžalovaného, aby mohol uznať jeho vinu, dostáva sa do pozície „zaujatej strany“, a preto tu objektívne vznikajú vážne pochybnosti o nestrannosti, či nezaujatosti takéhoto súdu.

Zásadné porušenie kontradiktórnosti konania a tým aj práva na obhajobu odsúdený vzhliada nielen vo vyššie uvedených zásadách prvostupňového súdu do výpovede, záverečných rečí a posledného slova, odsúdeného a jeho obhajcov, ktorými fakticky bránil obhajobe, ale okrem iného aj v nasledujúcom prehnanom aktivizme prvostupňového súdu pri zabezpečovaní a vykonávaní pre svoje rozhodnutie kľúčového dôkazu – znaleckého posudku č. 14/2020 znalca Mgr. Mateja Medveckého PhD., o ktorý sa neskôr opieral aj odvolací súd.

V priebehu hlavného pojednávania bol zo strany prvostupňového súdu pribratý znalec Mgr. Matej Medvecký PhD. Jeho **znalecký posudok č. 14/2020 tvorí základ rozsudku 1, ako aj rozsudku 2**, bez ktorého by nedošlo k potrestaniu odsúdeného najskôr pre trestný čin extrémizmu podľa § 421 Trestného zákona a následne v odvolacom konaní pre trestný čin extrémizmu podľa § 422 Trestného zákona.

Ako vyplýva z odôvodnenia tohto opatrenia, resp. uznesenia, prvostupňový súd takto postupoval **výhradne z vlastnej iniciatívy**, a teda bez toho, aby k tomu dala niektorá zo strán podnet, resp. návrh. Na tejto skutočnosti nič nemení ani fakt, že pôvodne „*vypracovanie znaleckého posudku tým istým znalcom v tom istom odbore a odvetví zabezpečil v konaní pred súdom aj prokurátor ako strana v konaní, pričom vypracovaný znalecký posudok predložil súdu a navrhol jeho vykonanie*“ (str. 25 rozsudku 2). Tento znalecký posudok predložený prokurátorom totiž prvostupňový súd odmietol vykonať pre nesplňanie zákonných atribútov znaleckého posudku, teda pre jeho nezákonnosť, pričom prokurátor na miesto neho nezabezpečil a nenavrhol vykonať iný obdobný znalecký posudok.

Ak by teda prvostupňový súd nevstúpil do tejto fázy súdneho konania iniciatívnym pribratím znalca Medveckého (ktorý následne vypracoval znalecký posudok č. 14/2020), dôkazný stav založený na dôkazoch predložených obžalobou by formálne nepostačoval na uznanie viny odsúdeného, pretože tak prvostupňový, ako aj odvolací súd svoje rozhodnutia založili najmä na znaleckom posudku č. 14/2020. Pre súdy kľúčový dôkaz tak nezabezpečila obžaloba, ale prvostupňový súd, ktorý tak de facto v záujme obžaloby korigoval jej pochybenia, bez čoho by odsudzujúci rozsudok 1 nemohol vôbec vyniesť.

Odsúdený má za to, že akékoľvek ustanovenie Trestného poriadku, ktorého obsahom je povinnosť zabezpečiť objasnenie veci alebo úplnosť a správnosť skutkových zistení, sa musí vykladať v súlade so základnými zásadami trestného konania, ktoré sú záväzným interpretačným pravidlom. Všetky ďalšie ustanovenia zákona sa musia vykladať konformne so základnými zásadami trestného konania, ale najmä a to predovšetkým musí ísť o ústavne konformný výklad.

Odsúdený si je dobre vedomý existencie práva súdu vykonať aj dôkazy, ktoré neboli navrhnuté žiadnou zo strán trestného konania, a to v intenciách § 2 ods. 11 Trestného poriadku, avšak aj toto ustanovenie Trestného poriadku nie je samoúčelné a je potrebné ho interpretovať s akcentom na ďalšie základné zásady trestného konania, najmä zásadu rovnosti strán (§ 2 ods. 14 Trestného poriadku) a obžalovaciu zásadu (§ 2 ods. 15 Trestného poriadku).

I keď si navonok právo súdu vykonať aj dôkazy, ktoré strany nenavrhli, s princípom rovnosti strán a z neho plynúcej kontradiktórnosti konania pred nestranným súdom vzájomne konkurujú, ľudské právo na spravodlivé súdne konanie garantované čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR premietnuté do ustanovenia § 2 ods. 7 Trestného poriadku, podľa ktorého každý má právo, aby jeho trestná vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom, je vyšším princípom a preto oprávnenie súdu vykonať aj dôkazy, ktoré strany nenavrhli možno realizovať iba v rozsahu, v ktorom neohrozuje rámec vyššie uvedených hodnôt. Vychádzajúc z vyššie uvedeného záveru, súd môže aj bez návrhu strán vykonať napríklad dôkaz o zákonnosti získania predložených dôkazov, dôkaz ktorým predíde možnej zámene osôb napr. s rovnakými priezviskami, prípadne nechá znalecky vyšetriť duševný stav svedka a podobne. Súd aj bez návrhu strán je oprávnený vykonať dokazovanie súvisiace s posúdením osoby páchatel'a pre prípadný výrok o treste. **Súd nemôže pri dokazovaní viny nahrádzať štát** – prokurátor v trestnom konaní zastupuje štát (§ 2 ods. 5 Trestného poriadku). Iba orgánom činným v trestnom konaní (teda nie aj súdu) je uložená povinnosť zistiť skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti (§ 2 ods. 10 Trestného poriadku). V opačnom prípade súd nie je nestranný, ani sa ako nestranný nejaví, nejde mu o vynesenie spravodlivého rozsudku, ale len o vyhovie obžalobe v neprospech obžalovaného. Navyše vzhľadom na vyššie popísané následky

odsúdenia obžalovaného v postavení poslanca Národnej rady Slovenskej republiky a predsedu parlamentnej politickej strany pre demokratickú súťaž politických síl, možno konštatovať, že takýto súd de facto vykonáva politický proces v prospech politických oponentov obžalovaného a ním vedenej politickej strany.

Ak má prokurátor niešť zodpovednosť za dokázanie viny obžalovaného v konaní pred súdom a ak má súd v tomto konaní vystupovať ako nestranný orgán, nemožno akceptovať, aby súd bez návrhu prokurátora sám iniciatívne produkoval návrhy na dokazovanie. Tento záver vyplýva aj z recentnej súdnej judikatúry, pričom z hľadiska exemplifikácie odsúdený poukazuje napr. na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tost 35/2015, zo dňa 14.12.2015, kde je uvedená: „S poukazom aj na rozhodnutím ŠTS reflektovanú aktuálnu judikatúru najvyššieho súdu (R 118/2014) neostáva iné, len opätovne zdôrazniť dôkazné bremeno prokurátora v súdnom konaní a v tomto smere jeho autonómiu, pokiaľ ide o obsahovú kvalitu ním navrhovaných dôkazov. Na druhej strane, nebude úlohou súdu na hlavnom pojednávaní napomáhať dokazovaniu, tvoriacemu podklad pre uznanie viny. To platí aj pre eventuálne nedostatky znaleckých posudkov, a to vo vzťahu k pochybnostiam o ktoromkoľvek kvalifikačnom momente, vrátane okolností, podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby (rozsahu činu a iné).“

Súd nie je pomocníkom prokurátora a preto ani nie je jeho úlohou, aby prokurátora upozorňoval na možné slabiny obžaloby, či na nedostatočnosť niektorých dôkazov a tým prokurátorovi pomáhal v dokazovaní viny obvineného v konaní pred súdom. Spravodlivým rozhodnutím súdu v zmysle § 2 ods. 10 TP, je aj rozhodnutie oslobodzujúce pokiaľ prokurátor neudrží dôkazné bremeno v konaní pred súdom (Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 23.06.2015, sp. zn. 4To/64/2015).

Spravodlivé meritórne rozhodnutie súdu, ktoré má komplexné (obojsmerné) dokazovanie orgánov činných v trestnom konaní v zmysle § 2 ods. 10 Trestného poriadku umožniť, je v prípade dôkaznej núdze rozhodnutie podľa zásady dôkazného bremena, teda pri pochybnostiach v prospech obžalovaného, čo znamená v neprospech obžaloby. Spravodlivé je, aby každý, kto spáchal trestný čin, bol za jeho spáchanie odsúdený a primerane potrestaný, ale len vtedy, resp. v tom rozsahu, v ktorom mu je vina dokázaná v konaní pred súdom (tzv. „objektívnu“ pravdu totiž v mnohých prípadoch nemožno, práve z objektívnych dôvodov, zistiť). V tomto konaní rozhoduje súd ako nestranný orgán a zodpovednosť za dokázanie skutku, ktorý sa obžalovanému kladie za vinu, nesie prokurátor (ako žalujúca strana) (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 02.04.2014, sp. zn. 2 Tost 4/2014).

V trestnej veci odsúdeného však prvostupňový súd nepostupoval v intenciách vyššie uvedených pravidiel, keď z vlastnej iniciatívy vykonal 22 dôkazov v drvivej väčšine v prospech obžaloby, vrátane vyššie uvedeného ťažiskového dôkazu – pribratia znalca Mgr. Mateja Medveckého, PhD. s odôvodnením prvostupňového súdu, že predmetom obžaloby je obvinenie z verejnej prezentácie symbolov a prejavu sympatie k ideológiám, a že pre zložitosť objasňovania skutočností je potrebné pribrať konkrétneho znalca. Z tohto postoja prvostupňového súdu evidentne vyplýva, že pre prvostupňový súd neboli skutkové okolnosti, ktoré sú predmetom obžaloby, dostatočne objasnené dôkazmi navrhnutými obžalobou a prvostupňový súd sa snažil svojím konaním tento nedostatok obžaloby odstrániť.

Prvostupňový súd sa tak zjavne dopustil nepripustného sudcovského aktivizmu, keď naprával nezákonnosť znaleckého posudku predloženého obžalobou tým, že sám v tejto veci pribral rovnakého znalca. Postavil sa tak de facto do úlohy „pomocníka“ obžaloby, ktorým nesmie byť, čím zásadne porušil princíp kontradiktórnosti konania, a tým aj právo na obhajobu odsúdeného.

Porušenie princípu kontradiktórnosti konania indikuje aj priepastná disproporcia medzi dôkazmi vykonanými v prospech obžaloby a dôkazmi vykonanými v prospech obhajoby. Z hľadiska štatistiky a sumarizácie dokazovania je tento stav kvantifikovaný nasledovne: Obžaloba navrhla vykonať spolu 128 dôkazov, pričom samosudkyňa z nich pripustila celkovo 59. Naproti tomu, obhajoba celkovo navrhla vykonať 865 dôkazov, pričom samosudkyňa z nich pripustila celkovo iba 9. Samosudkyňa z vlastnej iniciatívy vykonala 22 dôkazov buď v neprospech odsúdeného alebo interpretovaných v neprospech odsúdeného. **Vyjadrené percentuálne, samosudkyňa vykonala 46,09 % dôkazov navrhnutých obžalobou, ale len 1,04 % dôkazov navrhnutých obhajobou, pričom 90 % pripustených dôkazov bol v prospech obžaloby a len 10 % v prospech obhajoby.**

S takýmto flagrantným porušením princípu kontradiktórnosti prvostupňovým súdom, porušujúcim tak Ústavu SR, ako aj Trestný poriadok, sa de facto stotožnil aj odvolací súd. Odvolací súd síce uznal, že prvostupňový súd svojím aktivizmom prekračoval rámec „rovnosti zbrani“ a neprípustne nahrádzal aktivitu prokurátora, čím porušoval právo na spravodlivý proces, ale tento neprípustný vzhladol výlučne vo vzťahu k pribratiu Filozofickej fakulty UK, Historického ústavu SAV a Ústavu Rómskych štúdií Prešovskej univerzity (str. 29 rozsudku 2). Naopak pribratie znalca Medveckého prvostupňovým súdom obhajoval ako zákonný postup (str. 25 – 27 rozsudku 2), čím vlastne nezákonnosť povýšil na zákonnosť a založil nebezpečný precedens, ktorý sa môže v budúcnosti stať štandardom v obdobných trestných procesoch.

3 Rozsudok súdu prvého stupňa vydala samosudkyňa v nerozhodnutej námietke zaujatosti

Podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, súdca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

V zmysle § 374 ods. 3 Trestného poriadku: „v dovolaní možno uplatňovať ako dôvod dovolania aj konanie na súde prvého stupňa, ak vytýkané pochybenia neboli napravené v konaní o riadnom opravnom prostriedku.

Dňa 21.09.2020 odsúdený na hlavnom pojednávaní pred súdom prvého stupňa vzniesol kvalifikovaným spôsobom námietku zaujatosti voči samosudkyňi JUDr. Ružene Sabovej (ďalej len „samosudkyňa“).

Podstata námietky zaujatosti spočívala v tom, že odsúdený sa dva dni pred uvedeným termínom hlavného pojednávania zo súdneho spisu dozvedel, že samosudkyňa do tohto spisu založila svoj písomný podnet zo dňa 15.06.2020, adresovaný Národnej kriminálnej agentúre (NAKA), v ktorom vyslovila podozrenie zo spáchania trestného činu zasahovania do nezávislosti súdu podľa § 342 ods. 1 Trestného zákona, na tom podklade, že vedúci strážny justičnej stráže ju upozornil na videozáznam zverejnený na webovej stránke www.youtube.com/watch?v=hcJelcWXZtY. V tomto videozázname označenom ako „08 06 2020 O obžalobe M Kotlebu rozhoduje "posvätná krava"“ sa amatérsky youtuber vystupujúci pod menom Jozef Klanyi kriticky vyjadroval k samosudkyňi a k súdnemu procesu s odsúdeným.

Pokiaľ ide o samotné dôvody, pre ktoré odsúdený vzniesol námietku zaujatosti samosudkyne, je potrebné uviesť, že samosudkyňa sa už len podaním predmetného podnetu na trestné stíhanie, vyplývajúceho zo sledovania mediálnych výstupov ohľadom trestného konania odsúdeného, prestala javiť v očiach verejnosti ako nezáujatá z objektívneho hľadiska, teda prestala poskytovať dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek legítimnej pochybnosti o jej zaujatosti.

Ako odsúdený uviedol už v odvolaní proti rozsudku 1, pokiaľ jediný mediálny výstup amatérského youtubera sa dokáže samosudkyne osobne dotknúť natoľko, že podá v tejto veci podnet pre podozrenie zo spáchania trestného činu a tento podnet dokonca založí do súdneho spisu odsúdeného, potom neporovnateľne väčší vplyv na rozhodovanie samosudkyne v predmetnej veci museli mať medializované výstupy mainstreamových médií a veľkých internetových portálov v neprospech odsúdeného, ktoré majú niekoľko státisícovú sledovanosť. Nehovoriac o vyjadreniach najrôznejších politikov a osobností spoločenského života proti odsúdenému, indikujúcich eminentný politický záujem na potrestaní odsúdeného a o vyradení osoby odsúdeného z aktívneho politického života (popísaných v bode 1 tohto dovolania).

Podľa § 30 ods. 2 písm. c) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov: „V záujme záruky nezávislosti a nestrannosti výkonu sudcovskej funkcie je sudca povinný nenechať sa pri výkone svojej funkcie ovplyvniť záujmami politických strán, politických hnutí, verejnou mienkou alebo oznamovacími prostriedkami“.

Samosudkyňa odmietla vo veci tejto námietky zaujatosti konať s poukazom na ustanovenie § 32 ods. 6 Trestného poriadku s tým, že dôvodom námietky zaujatosti je procesný postup súdu. Samosudkyňa svoj podnet, ktorý je predmetom dosiaľ nerozhodnutej námietky zaujatosti, odôvodnila s poukazom na ustanovenie § 253 ods. 1 Trestného poriadku, v zmysle ktorého je povinnosťou samosudkyne zabezpečovať riadny, a nerušený priebeh hlavného pojednávania. **S týmto odôvodnením samosudkyne sa stotožnil aj odvolací súd, v dôsledku čoho nebolo do dnešného dňa o tejto námietke zaujatosti rozhodnuté.**

S uvedeným stanoviskom samosudkyne a odvolacieho súdu sa odsúdený nemôže stotožniť. Z obsahu písomného podnetu samosudkyne zo dňa 15.06.2020 evidentne vyplýva, že ide o podnet na trestné stíhanie z dôvodu podozrenia zo spáchania trestného činu zasahovania do nezávislosti súdu v zmysle § 342 Trestného zákona, ktorý adresovala na NAKA. V žiadnom prípade však z neho nevyplýva skutočnosť, že by hrozilo narušenie priebehu hlavného pojednávania. A to vzhľadom na to, že osoba, ktorá mala v predmetnom videozázname samosudkyňu osočovať nielenže nebola účastníkom predmetného trestného konania, ale sa ani osobne nezúčastňovala hlavného pojednávania ako verejnosť a osočovanie realizovala mimo hlavného pojednávania, resp. mimo pojednávaciu miestnosť.

Odsúdený teda v námietke zaujatosti nenamietal procesný postup súdu, a už vôbec nie postup súdu ohľadom zabezpečenia riadneho a nerušeného priebehu hlavného pojednávania. Namietal zaujatosť konajúcej samosudkyne voči osobe odsúdeného tým, že vo veci konala pod vplyvom mediálnych výstupov, ktoré intenzívne spájala s trestným procesom odsúdeného, ba priamo s priebehom hlavného pojednávania v pojednávacej miestnosti.

Samosudkyňa sa preto mala vznesenou námietkou zaujatosti riadne zaoberať a rozhodnúť o nej aj s možnosťou podania opravného prostriedku podľa § 32 ods. 4 Trestného poriadku, čo však contra legem (§ 32 ods. 3 Trestného poriadku) neurobila a tento procesný nedostatok nebol odstránený ani na odvolacom súde.

Vzhľadom na uvedené platí, že odo dňa 21.09.2020 konal vo veci sudca, voči ktorému bola vznesená relevantná námietka zaujatosti, o ktorej do dnešného dňa nebolo rozhodnuté a teda stav námietky zaujatosti stále pretrváva. Následné termíny hlavného pojednávania sa tak konali v rozpore s § 32 ods. 3 a 4 Trestného poriadku, a preto boli nezákonné.

V tejto súvislosti odsúdený poukazuje na konštantnú judikáтуру Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, napr. na Rozsudok sp. zn. 1Tdo/56/2022 zo dňa 20.03.2024, podľa ktorého:

„Nestrannosť je potrebné skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, čo znamená, že je potrebné zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. je potrebné zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere.“

„Objektívna nestrannosť sa posudzuje podľa vonkajších objektívnych skutočností. Platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký objektívne javiť v očiach strán. Objektívne hľadisko je založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akejkoľvek legitímnej pochybnosti o zaujatosti sudcu. Pri objektívnej nestrannosti stačí, ak sú tu okolnosti, ktoré môžu vyvolať pochybnosti o nestrannosti súdu. Podľa ESLP je potrebné „ísť ďalej, než ako sa vec javí“ (looking behind appearances). Spravodlivosť nielenže má byť vykonaná, ona sa musí aj javiť, že je vykonaná (justice must not only be done, it must also be seen to be done, rozsudky ESLP Delcourt p. Belgicku - zo 17. januára 1970, Saraiva De Carvalho p. Portugalsku - z r. 1994).“

„Sudca sa má objektívne javiť v očiach strán, že je nestranný a zároveň musí byť vylúčená akákoľvek vonkajšia oprávnená pochybnosť o jeho nestrannosti. Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či je možné usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Z tohto hľadiska preto nezáleží na subjektívnom pocite sudcu a jeho nestrannosti (najmä, ak sa vyjadrí, že sa necíti zaujatým). Podstatným je existencia objektívnych skutočností, ktoré vrhajú pochybnosti na jeho nestrannosť v očiach strán a verejnosti (III.ÚS 47/05, I.ÚS 46/05).“

Zaujatosť samosudkyne je navyše potrebné vnímať komplexne a podľa názoru odsúdeného implicitne vyplýva z celkového vedenia súdneho konania, opakovane porušujúceho princíp kontradiktórnosti konania, čo je podrobne popísané v iných stadiách tohto dovolania, ako aj v podrobne spracovaných častiach odvolania proti rozsudku 1. Aj toto je objektívnou skutočnosťou vrhajúcou pochybnosť na nestrannosť samosudkyne v očiach odsúdeného a verejnosti. Navyše tým, že nebolo o námietke zaujatosti samosudkyne do dnešného dňa rozhodnuté, odsúdený má za to, že nebolo vylúčené, že vo veci konal nezákonný sudca, a tým nebolo vylúčené ani to, že celé prejednávanie predmetnej veci a rozhodnutie o nej, bolo od vznesenia námietky zaujatosti až do vydania rozsudku 2 nezákonné.

4 Odvolací súd vykonal verejné zasadnutie v neprítomnosti odsúdeného

Podľa § 371 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak hlavné pojednávanie alebo verejné zasadnutie bolo vykonané v neprítomnosti obvineného, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky.

Podľa § 293 ods. 8 Trestného poriadku: „Ak obvinený *hodnoverným spôsobom ospravedlní svoju neúčast' na verejnom zasadnutí a súčasne písomne požiada súd, aby sa verejné zasadnutie uskutočnilo za jeho prítomnosti, súd odročí verejné zasadnutie a určí deň, čas a miesto ďalšieho verejného zasadnutia.*“

Odsúdený svoju neúčast' na verejnom zasadnutí, ktoré sa malo konať dňa 05.04.2022 ospravedlnil podaním osobne doručeným do podateľne odvolacieho súdu 04.04.2022. Ako dôvod neúčasti uviedol potrebu osobnej starostlivosti o svojho chorého maloletého syna Ľudovíta Kotlebu, ktorému nevie iným spôsobom zaobstarat' neprerušovanú starostlivosť v čase ochorenia, keďže jeho maloletý syn je na neho silno naviazaný. K ospravedlneniu doložil aj tlačivo Sociálnej poisťovne s potvrdením ošetrojúcej lekárky, že maloletý syn odsúdeného je chorý a jeho zdravotný stav nevyhnutne vyžaduje osobné a celodenné ošetrovanie. Táto rozhodujúca skutočnosť teda bola odvolaciemu súdu preukázaná a odvolací súd o nej dobre vedel.

Odvolací súd aj napriek tomu vyššie uvedené ospravedlnenie neúčasti odsúdeného na verejnom zasadnutí nepovažoval za hodnoverné, a verejné zasadnutie dňa 05.04.2022 vykonal v neprítomnosti odsúdeného, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky.

Odsúdený jednoznačne odmieta podozrenie odvolacieho súdu, že sa mal týmto ospravedlnením snažiť o obštrukciu za účelom zmarenia verejného zasadnutia. V priebehu celého súdneho konania sa odsúdený riadne a včas zúčastňoval všetkých pojednávaní, a keď ospravedlňoval svoju neúčast' tak vždy vopred a na základe preukázaných vážnych dôvodov, ktoré súdy bez problémov akceptovali. Odsúdený mal eminentný záujem na tom, aby sa jeho trestná vec právoplatne uzavrela v čo najskoršom možnom termíne, pretože neistota prameniaca z jeho trestného stíhania, ho poškodzovala v jeho profesijnom aj osobnom živote. Nemal teda žiaden dôvod na obštrukčné konanie.

S argumentáciou odvolacieho súdu sa odsúdený nemôže v žiadnom prípade stotožniť. Odsúdený nikdy netvrdil, že zabezpečoval osobnú starostlivosť o svojho maloletého syna permanentne, teda aj v čase, keď vykonával funkciu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky v Bratislave. Naopak, v ospravedlnení zo dňa 04.02.2022 bolo jednoznačne uvedené, že osobnú starostlivosť odsúdeného si jeho maloletý syn vyžaduje práve v období ochorenia, nakoľko je silne naviazaný na osobu odsúdeného ako svojho otca. V takom prípade nemá odsúdený možnosť zveriť svojho maloletého syna do opatery inej osoby, obzvlášť keď ochorenie maloletého syna nemohol dopredu predvídať.

Navyše odsúdený považuje za potrebné zdôrazniť, že o maloletého syna sa odo dňa 19.04.2020 stará ako osamelý rodič výhradne sám, bez jeho matky, ako aj manželky či partnerky, žijúcej s ním v spoločnej domácnosti, pričom ľudské zdravie, ako spoločenská hodnota má v právnom poriadku Slovenskej republiky bez pochyby prioritnejšie postavenie ako súdne konanie v rámci správy vecí verejných. Ak by odsúdený uprednostnil súdne pojednávanie pred osobnou starostlivosťou o chorého syna, ktorý práve kvôli chorobe vyžadoval starostlivosť práve zo strany odsúdeného, porušil by tak nielen svoju základnú rodičovskú povinnosť, t. j. sústavne a dôsledne sa starať o zdravie maloletého dieťaťa (§ 28 ods. 1 písm. a) zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov), ale mohol by byť aj trestno-právne postihovaný pre spáchanie viacerých trestných činov (napr. pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona alebo pre trestný čin opustenia dieťaťa podľa § 206 Trestného zákona). Negatívny spoločenský následok takéhoto konania by bol v takom prípade neporovnateľne závažnejší ako ten, ktorý by vznikol predĺžením súdneho procesu.

Skutočnosť, že odsúdený ospravedlnenie doručil do podateľne odvolacieho súdu len deň pred nariadením verejným zasadnutím o 15:10 hod., nie je zákonným dôvodom na neakceptovanie takéhoto ospravedlnenia. Trestný poriadok totiž neurčuje žiadnu lehotu, v ktorej musí byť ospravedlnenie neúčasti na verejnom zasadnutí doručené odvolaciemu súdu. Navyše odsúdený predmetné ospravedlnenie doručil odvolaciemu súdu bezodkladne potom, čo sa o dôvodoch svojej neúčasti na verejnom zasadnutí dozvedel a zároveň mu to umožnili jeho pracovné povinnosti a povinnosti voči svojmu chorému maloletému synovi.

5 Rozhodnutia oboch súdov sú založené na nezákonne vykonaných dôkazoch

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Ako bolo uvedené už vyššie, rozhodnutia prvostupňového súdu, ako aj odvolacieho súdu boli založené predovšetkým na dôkaze – znaleckom posudku č. 14/2020 znalca Mgr. Matej Medveckého, vykonanom na hlavnom pojednávaní pred prvostupňovým súdom. **Pri vypracovaní tohto znaleckého posudku neboli dodržané zákonné atribúty znaleckej činnosti, a preto je dôkazom nezákonným a nepoužiteľným na účely predmetného trestného konania.**

Podľa § 16 ods. 2 písm. d) zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov: „**Znalec je povinný vykonávať znaleckú činnosť nestranne**“.

V predmetnom prípade znalec Medvecký nevykonával znaleckú činnosť, výsledkom ktorej bolo vypracovanie znaleckého posudku č. 14/2020, nestranne.

Znalec Medvecký totiž hodnotil predmetné šeky s vyobrazením sumy 1488 eur výlučne s ohľadom na ich možný extrémistický význam, pričom všetkými ostatnými významami čísla 1488 v znaleckom posudku č. 14/2020 sa vôbec nezaoberal. **K tomuto postupu bolo doslova navádzaný v trestnom konaní neprípustnými kapcióznymi a sugestívnymi otázkami prvostupňového súdu, ktorý tak opäť potvrdil, že v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania tento súd nebol nestranný a ani sa taký nejavil, pretože formuloval otázky znalca tak, aby odpovede na ne boli v súlade s obžalobou:**

- Otázka č. 1 znela: „**Aké boli z historického hľadiska východiskové znaky ideológie nacistického (fašistického) hnutia v období rokov 1939-1945? Boli prítomné znaky tejto ideológie i v legislatíve Slovenskej republiky (do 21. júla 1939 Slovenského štátu) vezmúc do úvahy, že bol vytvorený osobitný právny režim pre osoby inej než slovenskej národnosti?**“. Išlo o kapcióznou otázku, pretože prvostupňový súd už dopredu predpokladal skutočnosť, že v prvej Slovenskej republike (1939-1945) bol vytvorený osobitný právny režim pre osoby inej než slovenskej národnosti.
- Otázka č. 6 znela: „**Aké symboly (obrazy, písané slová, číslice, zvuky a pod.) a aké heslá (kryptogramy-poznávacie znamenia) používali (používajú) hnutia so znakmi politického extrémizmu. Aký význam reprezentujú, resp. zastupujú symboly? Aké myšlienky, zásady, požiadavky, povel, výzvy alebo znamenia sú šifrované v týchto heslách (východisko odpoveď na 2. otázku)**“. Išlo o kapcióznou otázku, pretože prvostupňový súd už dopredu predpokladal skutočnosť, že extrémistické hnutia používajú kryptogramy, ktorými šifrujú svoje myšlienky, zásady a pod. a navádzal tak znalca, aby sa zameriaval na hľadanie skrytého extrémistického významu čísla 1488.
- Otázka č. 7 znela: „**V dobe skutku uvedenej v obžalobe (14.03.2017) bolo spojenie čísel 14 88 používané formáciami politického extrémizmu? Ak áno, používali ho hnutia pravicového alebo ľavicového extrémizmu? Ktoré hnutia toto spojenie čísel používali? (východisko odpoveď na 3., 4. otázku)**“. Išlo o sugestívnu otázku, pretože prvostupňový súd navádzal znalca na to, že v prípade čísla 1488 ide o spojenie čísel 14 a 88 používané formáciami politického extrémizmu. Prvostupňový súd sa mal pritom správne pýtať výlučne na význam čísla 1488, a to v spojení s označením meny euro, tak ako bolo toto číslo vyobrazené na predmetných šekoch. Pokiaľ prvostupňový súd predpokladal, že nejde o jedno číslo 1488, ale spojenie viacerých čísel (hoci z vyobrazenia na predmetných šekoch to nijako nevyplývalo, keďže jednotlivé číslovky 1, 4, 8, 8 neboli oddelené žiadnou medzerou, grafikou či textom) mal sa pýtať tiež aj na iné alternatívy spojenia čísel – na spojenia čísel 1 a 488 alebo 148 a 8, prípadne čítané z ľava do prava na spojenia čísel 8 a 841 alebo 884 a 1. Navyše sa mal pýtať na význam týchto čísel všeobecne a nie na ich možný extrémistický význam.
- Otázka č. 8 (prvá veta) znela: „**Z pohľadu ideológie a programu politického extrémizmu číslo 14 a číslo 88 majú povahu hesla alebo symbolu?**“. Opäť išlo o sugestívnu otázku prvostupňového súdu, ktorá mala znalca naviesť, že číslo 1488 vyobrazené na predmetných šekoch nebol jedným číslom, ale spojením dvoch samostatných čísel 14 a 88.

Napriek takto položeným kapcióznym a sugestívnym otázkam mohol znalec Medvecký odpovedať ďaleko širšie a hodnotiť predložený dôkazný materiál aj v inom ako výlučne skrytom extrémistickom kontexte. Obzvlášť, keď v zmysle poslednej 10. otázky mal priestor uviesť „iné zistenia znalca“. Znalec Medvecký tak však neurobil, svoje znalecké skúmanie viedol len jedným, obžalobe vyhovujúcim smerom, čím opäť preukázal, že jeho znalecká činnosť nebola nestranná.

Znalec Medvecký nebol nestranný ani pri výbere podkladov na vypracovanie znaleckého posudku č. 14/2020, keď vychádzal aj z prác autorov, ktorí sú zaujatí voči osobe odsúdeného, čo preukazujú ich verejné vyjadrenia proti odsúdenému a jeho politickej strane ES Naše Slovensko, publikované ešte pred vypracovaním tohto znaleckého posudku:

- **Daniel Milo** (autor v znaleckom posudku uvedenej práce „Rasistický extrémizmus v Slovenskej republike“), napr.:
 - v článku „Daniel Milo: Kotleba a spol. chceli ukázať slušnú tvár. Útok na rodiny im nepomohol“ z 22.06.2015:
<https://diskriminacia.sk/daniel-milo-kotleba-a-spol-chceli/>
 - v článku „Daniel Milo: Môžeme Kotlebu volať fašistom, ale jeho voličom je to jedno“ z 11.03.2016:
<https://dennikn.sk/402295/daniel-milo-mozeme-kotlebu-volat-fasistom-volicom-jedno/>
 - v článku „Daniel Milo: Prokuratúra koná správne, Kotleba zo seba robí martýra“ z 30.07.2018:
<https://www.tyzden.sk/politika/49652/daniel-milo-prokuratura-kona-spravne-kotleba-zo-seba-robi-martyra/>
- **Ivan Kamenec** (autor v znaleckom posudku uvedenej práce: „Politický systém a režim slovenského štátu v rokoch 1939-1945“), napr.:
 - v článku „Pokrik Na stráž! vymenil za oblek. Koho si vlastne Slováci zvolili do parlamentu“ z 06.03.2016:
<https://hnonline.sk/slovensko/593390-pokrik-na-straz-vymenil-za-oblek-koho-si-vlastne-slovaci-zvolili-do-parlamentu>
 - v článku „Historik Kamenec: Kotleba dnes nie je umiernený, len nehovorí veci naplno“ z 13.03.2016:
<https://dennikn.sk/404124/historik-kamenec-kotleba-dnes-nie-umierneny-nehovori-veci-naplno/>
 - vo verejnej výzve zameranej proti znovuzvoleniu odsúdeného za predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja z 03.10.2016:
<https://www.teraz.sk/slovensko/osobnosti-vyzyvaju-democraticke-stran/220697-clanok.html>
- **Miroslav Mareš** (autor práce: „Pravicový extrémizmus radikalismus v ČR. Brno 2003.“ a spoluautor práce: Transnacionální dimenze soudobého českého neonacizmu. Mezinárodní vztahy, Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2011, roč. 46, č. 1, s. 75-90“), napr.:
 - v článku: „Škandály, štiepenie a mizivý politický vplyv. Ako vyzerá pôsobenie extrémistov v europarlamente?“ z 20.6.2019:
<https://euractiv.sk/section/europska-politika/news/skandaly-stiepenie-a-mizivy-politicky-vplyv-ako-vyzera-posobenie-extremistov-v-euoparlamente/>
 - v práci: „Rozpoznávanie politického extrémizmu na Slovensku“. Bratislava: Centrum pre európske a severoatlantické vzťahy (CENAA), 2013, ISBN 9788097112431 (brož.)
- **Tomáš Nociar** (autor práce: Right Wing Extremism in Slovakia. Bratislava. 2012“), napr.:
 - v článku: „Trápnucký fašista Mazurek z parlamentu: Islam mu nevonía, kebab mu chutí!“ z 03.02.2017:
<https://www.cas.sk/clanok/506192/trapnucky-fasista-mazurek-z-parlamentu-islam-mu-nevonía-kebab-mu-chuti/>

- v článku: „Rozpustiť či nerozpustiť kotlebovcov? Základné scenáre sú dva“ z 26.04.2019:
<https://komentare.sme.sk/c/22106998/rozpustit-ci-nerozpustit-kotlebovu-lsns.html>
- **Alena Kluknavská** (autorka práce: *Enemies at the Gates: Framing Strategies of Extreme Right Parties in Slovakia and Czech Republic*“, napr.:
 - v práci: „A Right-wing Extremist or People’s Protector? Media Coverage of Extreme Right Leader Marian Kotleba in 2013 Regional Elections in Slovakia“ zo 14.03.2015:
http://intersections.tk.mta.hu/index.php/intersections/article/view/35/pdf_2
- **Jakub Drábik** (autor práce „Fašizmus. Bratislava 2019.“), napr.:
 - v článku: „Historik fašizmu: Tiso nebol fašista, Kotleba jednoznačne je (rozhovor)“ z 31.10.2019:
<https://www.aktuality.sk/clanok/737020/historik-fasizmu-tiso-nebol-fasista-kotleba-jednoznacne-je-rozhovor/>
 - v článku: Jakub Drábik: Fašistické strany by som nerozpúšťal, ale postihoval by som každé ich prekročenie zákona“ z 19.12.2019:
<https://www.heroes.sk/jakub-drabik-rozhovor/>

Vzhľadom na vyššie uvedené bol znalecký posudok č. 14/2020, ako kľúčový dôkaz pre rozhodnutie prvostupňového, ako aj odvolacieho súdu, vykonaný nezákonným spôsobom, pretože bol výsledkom znaleckej činnosti, ktorý nebola vykonávaná nestranne, a teda bola v rozpore s § 16 ods. 2 písm. d) zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Časť B

Dovolanie ďalej **odôvodňujeme nasledovnými dovolacími dôvodmi:**

- 1 **Nesprávne právne posúdenie skutku – nenaplnenie skutkovej podstaty (§ 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku).**
- 2 **Zásadné porušenie práva na obhajobu – arbitrárnosť rozhodnutia (§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku).**

1 Nesprávne právne posúdenie skutku – nenaplnenie skutkovej podstaty

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i)

Toto dovolanie zdôvodňujeme aj s ohľadom na nesprávne právne posúdenie veci, keď primárne obhajoba vidí v tomto smere nesprávnosť a tým aj nezákonnosť napádaného rozsudku vo vzťahu ku skutku, pre ktorý došlo k uznaniu za vinného odsúdeného, keď skutková veta je nasledovná:

Obžalovaný v postavení predsedu politickej strany Kotleba - Ľudová strana Naše Slovensko a súčasne vo funkcii predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja, v podvečerných hodinách dňa 14. marca 2017 v priestoroch auly Obchodnej akadémie na ulici P. XX v J. J., na spoločensko-kultúrnom podujatí, ktoré v tomto objekte v zriaďovateľskej pôsobnosti Banskobystrického samosprávneho kraja bezodplatne organizovala politická strana Kotleba - Ľudová strana Naše Slovensko pod záštitou predsedu tejto strany pri príležitosti pripomienky dňa vyhlásenia Slovenského štátu, v prítomnosti približne 300 pozvaných hostí a účinkujúcich odovzdal trom sociálne slabším viacdenným rodinám dosky o rozmere približne 1 m x 0,5 m s nápisom Naše Slovensko pomáha, s vyobrazením pripomínajúcim štátnu vlajku Slovenskej republiky, s krížom so zdvojenými ramenami v kruhu vo vymedzenej lište kruhopisu s legendou: K O T L E B A . ĽUDOVÁ STRANA NAŠE SLOVENSKO a sumou 1488 eur v strede dosiek, pričom tieto dosky symbolizovali finančný dar, ktorý poskytol prítomným rodinám s tým, že číslo 14 predstavuje heslo a symbol globálne pôsobiacich beloškých rasistických skupín „14 slov“, ktorých autorom je americký neonacista David Eden Lane: „We must secure the existence of our people and a future for white children“, čo v preklade znamená „Musíme zabezpečiť existenciu našich ľudí a budúcnosť bielych detí“, a číslo 88 ako v poradí ôsme písmeno v abecede predstavuje kryptogram HH, ktorý utajuje nacistický pozdrav Heil Hitler používaný v rámci skupín hlásiacich sa k národnému socializmu; týmto konaním, ktoré bolo prezentované v novinách politickej strany C. T. Naše Slovensko v máji 2017 a ktorého videozáznam bol uverejnený na web stránke <http://www.naseslovensko.net/>, verejne prejavoval sympatie s politickým režimom založeným na princípoch nacizmu a neonacizmu, ktoré sú zamerané na odmietanie rovnosti ľudí a na zvýhodňovanie, či znevýhodňovanie ľudí podľa farby pleti a príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, pričom rovnosť v dôstojnosti a právach ľudí je chránená čl. 12 ods. 1, ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

V kontexte citovaného si v prvom rade dovoľujeme poukázať na súdnu prax najvyššieho súdu, konkrétne na rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1 Tzo V 1/2005, podľa ktorého „Predmetom trestného stíhania nie je pomenovanie trestného činu s jeho zákonným označením, ale **konkrétny skutok páchatel'a významný z hľadiska trestného práva hmotného, t.j. taký skutok, ktorý vykazuje znaky skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu alebo trestných činov v prípade ich jednočinného súbehu.** Konkrétny skutok treba odlišovať od znakov skutkovej podstaty určitého trestného činu, ktoré samy osebe nie sú skutkom. Vzhľadom na základnú zásadu trestného konania, že nikto nemôže byť stíhaný ako obvinený inak než zo zákonných dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje tento zákon (§ 2 ods. 1 Trestného poriadku) konkrétny skutok, pre ktorý sa má viesť trestné stíhanie, musí byť v súlade s ustanovením § 199 ods. 2 a § 206 ods. 3 Trestného poriadku popísaný tak, aby zodpovedal príslušným znakom skutkovej podstaty trestného činu. Pokiaľ tomu tak nie je, trestnému stíhaniu chýba jeho predmet a teda niet skutku, o ktorom by bolo možné konať a rozhodovať.“

V tomto smere a v kontexte tohto podania, ktorým je dovolanie voči odsudzujúcemu rozsudku, poukazujeme aj na právnu vetu nasledovného rozhodnutia najvyššieho súdu zverejneného pod R 47/2008 (rozsudok NS SR sp. zn. 2Tdo 46/2007): „Dovolací súd hodnotí skutkový stav pri rozhodovaní o dovolaní, ktoré sa opiera o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku len z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené. **Z tohto pohľadu hodnotí aj skutočnosť, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu.**“

Z týchto záverov vychádza aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 6 Tdo 62/2011, zo dňa 16.08.2012, v ktorého odôvodnení sa uvádza: "... v slovenskom trestnom práve sa uplatňuje princíp zodpovednosti za zavinenie, t.j. princíp subjektívnej zodpovednosti. Znamená to teda, že jednou z podmienok trestnej zodpovednosti páchatel'a je jeho zavinenie, a to zavinenie úmyselné alebo neobstarlivosťné. Zavinením je zároveň vyjadrená i individuálna

trestná zodpovednosť, a teda že každý zodpovedá zásadne iba za to, čo svojim konaním sám zaviniel. Pre trestnú zodpovednosť nestačí spôsobenie následku konaním osoby, pokiaľ toto konanie nebolo zavinené. Je teda nepochybné, že keďže z vyššie popísaného konania obvineného J. K. nevyplýva žiadne jeho úmyselné zavinenie (§ 15, § 17 Tr. zák.), nemohlo byť toto ani správne právne kvalifikované ako trestný čin nezaplattenia dane. Skutkové zistenia ustálené vo výrokovej časti prvostupňového rozsudku, s ktorými sa stotožnil i súd odvolací, musia totiž zodpovedať všetkým zákonným znakom použitej právnej kvalifikácie, t.j. všetkým znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu (subjekt, subjektívna stránka, objekt, objektívna stránka)."

Z citovaných záverov v rámci súdneho výkladu je teda zrejmé, že v skutkovej vete odsudzujúceho rozsudku musí byť konanie páchatel'a (odsúdeného) popísané tak, aby boli zjavné všetky znaky skutkovej podstaty toho - ktorého trestného činu a nie, aby sme si museli určité skutkové okolnosti rozhodujúce pre vyvodenie trestnej zodpovednosti domýšľať a vyvodzovať, hoc aj len z odôvodnenia rozhodnutia.

V kontexte uvedeného obhajoba namieta, že vo vyššie citovanom znení skutkovej vety nie je ničím vyjadrená subjektívna stránka trestného činu, pre ktorý bol odsúdený uznávaný vinným, pričom ide samozrejme o tzv. úmyselný trestný čin, pri ktorom je existencia, a teda aj vymedzenie úmyselného zavinenia v samotnom skutku, obligatórnou náležitosťou. Aj podľa judikatúry najvyššieho súdu, v žalovanom skutku musí byť také slovné vyjadrenie, vyplývajúce zo zákonne získaných dôkazov, ktoré by úmysel obvineného bez akýchkoľvek pochybností preukazovalo.¹ Uvedomujeme si, že subjektívna stránka trestného činu nemusí byť, a veľakrát ani nebýva, v skutkovej vete uvedená explicitne použitím formulácie „úmyselne“, ale musí byť vyvoditeľná z popisu skutku, teda zo samotného spôsobu, akým páchatel' skutok vykonal. V našom prípade tomu tak určite nie je, keďže z hľadiska uvedených skutkových okolností sa v skutkovej vete napádaného rozsudku konštatuje jedine to, že odsúdený odovzdal trom sociálne slabším viacdetyňm rodinám dosky o rozmere približne 1 m x 0,5 m s nápisom *Naše Slovensko pomáha a ... sumou 1488 eur v strede dosiek* a následne sa už len konštatuje, čo má symbolizovať čísla 14 a 88, pričom sa v skutkovej vete následne uvádza, že týmto konaním, ktoré bolo prezentované v novinách strany ako aj na webe, odsúdený prejavoval sympatie s politickým režimom založeným na princípoch nacizmu a neonacizmu, ktoré sú zamerané na odmietanie rovnosti ľudí a na zvýhodňovanie, či znevýhodňovanie ľudí podľa farby pleti a príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine. V celej skutkovej vete teda nie je ani zmienka o tom, že by u obžalovaného bol naplnený pri tomto konaní úmysel v kontexte danosti, či už tzv. vedomostnej zločky, teda v kontexte poznania vyššie uvedených symbolík, ako aj v kontexte vôľovej zločky, teda že by obžalovaný chcel takto vedome konať.

Toto celé je dané za skutkového stavu, že odsúdenému vytýkaná symbolika je založená len na číslach, teda na ničom, čo je za normálnych okolností bežnému človeku absolútne nepovšimnuteľné (čísla 14, resp. 88, sú bežné čísla, ktoré, keďže sú dvojčísla, sa často využívajú napr. aj v rámci činnosti športovcov, napr. viacero hokejistov účinkovalo s číslom 88 na dresoch, napr. známy kanadský hokejista Eric Lindros, ktorý mal aj prezývku *eighty eight* a pod.); tým chceme poukázať na povahu vecí, keď skutok nie je vykonaný nosením nejakej uniformy, alebo pre danú ideológiu, či hnutie notoricky známych symbolov, ako je v prípade nacizmu napr. svastika a pod. To znamená, že o to viac sa žiada, aby úmysel bol v skutkovej vete jasne vyjadrený v rámci dania najavo, že odsúdenému bola táto jednoznačne skrytá symbolika známa a že bola z jeho strany prezentovaná účelovo, práve pre úmyselné naplnenie danej skutkovej podstaty.

Treba povedať, že tento stav si zjavne uvedomoval aj odvolací súd, ktorý v odôvodnení napádaného rozsudku uviedol:

Pokiaľ obžalovaný mal snahu preukázať, že čísla 14 a 88 sa bežne používajú a uvádzajú na faktúrach, daňových priznaniach, dokladoch, zmluvách týkajúcich sa aj verejných inštitúcií a podobne, k tomu je potrebné uviesť, ako to už napokon bolo vyššie konštatované, že dotknuté trestné činy (tak podľa § 421, ako aj § 422 Trestného zákona) sú úmyselnými trestnými činmi. Preto len samotné používanie týchto čísel bez ďalšieho, teda bez preukázania úmyslu sympatizovať alebo takto zjednodušene povedané propagovať ideológie smerujúce k potlačovaniu základných práv a slobôd nie je trestné.

Týmto vyjadrením teda odvolací súd zreteľne dáva na vedomie, že za normálnych/bežných okolností, by skutok nebol trestný, resp. že skutkové konanie naberá rozmer trestného činu výlučne v spojení s úmyslom, teda s vedomím a vôľou použiť dané čísla v rámci určitej účelovej symboliky. Avšak, práve tento úmysel nie je v skutkovej vete vyjadrený vôbec.

Tu v každom prípade nie je v skutkovej vete ani len zmienka o nejakej okolnosti, ktorá by čo i len nepriamo navodzovala danosť subjektívnej stránky vo forme úmyselného zavinenia. Pokiaľ súd mal za to, že znaky daného trestného činu v konaní odsúdeného naplnené sú, mal v skutkovej vete uviesť okolnosť v rámci správania sa odsúdeného, ktorá by, či už priamo alebo nepriamo, spájala prezentáciu danej sumy vyjadrenej v poukazovanej údajnej číselnej symbolike s prejavom sympatií k hnutiu alebo ideológii, ktorá smeruje alebo v minulosti smerovala k potlačeniu základných práv a slobôd osôb, alebo ktorá hlása rasovú, etnickú, národnostnú, náboženskú nenávisť.

¹ m.m. 6 Tdo/18/2019

Absolútne nič takéto nie je v skutkovej vete tvrdené, a ani sa nič také pri vystúpení odsúdeného na danom podujatí neudialo, keď poukazujeme najmä na jeho príhovor na danom podujatí, keď zo žiadneho vyjadrenia odsúdeného neodznalo nič z toho, čo by mohlo akýmkoľvek spôsobom spájať jeho prezentáciu so sympatiami k národnému socializmu alebo iným obdobným hnutiam alebo ideológiám.

2 Zásadné porušenie práva na obhajobu – arbitrárnosť rozhodnutia

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c)

Máme za to, že tento uplatnený dovolací dôvod je plne relevantný z dôvodu zmätočného a nenáležitého odôvodnenia napádaného rozsudku, ktorým odvolací súd chcel nejako vyargumentovať naplnenie úmyslu u odsúdeného, keď takáto vada je aj podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu dovolacím dôvodom. V tejto súvislosti ústavný súd uviedol, *dovolanie môže smerovať aj proti odôvodneniu rozhodnutia z hľadiska požiadaviek na odôvodnenie zodpovedajúce kritériám spravodlivého procesu (vo vzťahu k všetkým okolnostiam podstatným pre rozhodnutie), ktorého súčasťou je právo na obhajobu [dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku], čo vyplýva aj z novej judikatúry ústavného súdu. V jej zmysle v predostretých súvislostiach dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nezodpovedá právo na obhajobu len vo formulačnom rozsahu čl. 50 ods. 3 ústavy (primeraný čas na prípravu obhajoby a možnosť obhajovať sa sám alebo prostredníctvom obhajcu), ale aj obhajobné práva v kontexte spravodlivého procesu podľa čl. 6 dohovoru, a teda aj v rozsahu čl. 46 ods. 1 ústavy (s odrazom najmä v § 34 Trestného poriadku; porovnaj IV. ÚS 546/2020 – publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 18/2021, v obsahovej nadväznosti aj napr. II. ÚS 411/2021, IV. ÚS 463/2021, IV. ÚS 491/2021, IV. ÚS 510/2021, IV. ÚS 555/2021, I. ÚS 343/2022, IV. ÚS 15/2023, IV. ÚS 355/2023).*²

Taktiež sa v daných súvislostiach ústavný súd vyjadril, že z hľadiska tohto dôvodu dovolania ide o prieskum obhajobného atribútu spravodlivého procesu spočívajúci vo vyhodnotení dovolacím súdom, či sa skôr konajúce súdy vyrovnali v odôvodnení svojich rozhodnutí s otázkami podstatnými pre rozhodnutie nie svojvoľne, čo zodpovedá obhajobným právam obvineného. Takú (kľúčovú) otázku dovolací súd nehodnotí v pozícii prvostupňového súdu alebo odvolacieho súdu (teda ako primárne skutkovú otázku, resp. otázku hodnotenia dôkazov), ale spôsob vysporiadania sa s ňou v odôvodnení rozhodnutia (v konečnom dôsledku) odvolacím súdom (do úvahy sa berie komplex oboch rozhodnutí, a to preskúmaného a prieskumného, resp. druhostupňového). Na odobrenie záverov skôr konajúcich súdov musí ísť o vyrovnanie sa s dotknutou otázkou udržiateľným spôsobom. Dovolací súd nemusí nevyhnutne dospieť k rovnakému spôsobu vyriešenia tejto otázky, taká úvaha však musí byť v odôvodnení prítomná (m. m. IV. ÚS 546/2020). Ústavný súd už rovnako vyslovil, že pri hodnotení rozhodnutia súdu nižšieho stupňa dovolacím súdom nie je prekážkou ani § 371 ods. 7 Trestného poriadku, ktorý pokrýva nemožnosť atakovania (len) odôvodnenia rozhodnutia bez smerovania k odlišnému rozhodnutiu vo veci samej (m. m. IV. ÚS 546/2020).³

V tomto ohľade obhajoba vidí podstatný nedostatok napádaného rozsudku, ktorý bol vydaný na základe podaného odvolania, kde sme významne analyzovali zásadné nedostatky prvostupňového rozsudku, a jedným zo zásadných pochybení, ktoré sme vzhládali, bolo nevysporiadanie, resp. nedostatočné vysporiadanie sa, odvolacieho súdu s existenciou úmyslu v rámci subjektívnej stránky v konaní odsúdeného. V tomto ohľade odvolací súd pri ustálení danosti úmyslu, rozhodol bez logického a rozumného vyargumentovania tejto otázky.

Je pravdou, že odvolací súd skutok prekvalifikoval, avšak skutkové závery, a to aj v kontexte zachovania podstatnej časti skutkovej vety, ostali nezmenené, pričom samozrejme aj prekvalifikovaný skutok, má byť úmyselným trestným činom.

Sme toho názoru, že práve pri tomto rozhodnutí ide o prípad, keď závery súdu sú zjavne neodôvodnené, svojvoľné a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné, čím sa naplnia legitimita dovolacieho dôvodu založeného na skutočnosti, že došlo k zásadnému porušeniu práva na obhajobu. Práve z tohto dôvodu neprichádza do úvahy odmietnutie zaobrania sa arbitrárnosťou dovolaním napadnutého rozhodnutia trestného súdu s poukazom na to, že správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť, pokiaľ odôvodnenie odsudzujúceho rozsudku je tak nedostatočné a nepresvedčivé, že nespĺňa ani len minimálne štandardy vyžadované ústavne zakotveným právom na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 Ústavy SR).

Na tomto mieste si je totiž potrebné uvedomiť, že ústavne konformný môže byť len taký prístup, ktorý rôznymi metódami nezužuje prieskum rozhodnutí odvolacích súdov najvyšším súdom, ako dovolacím. To vedie k takmer nevyhnutnému záveru o tom, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nemožno vykladať len jeho stotožnením s obsahom základných práv či už podľa čl. 50 ods. 3 ústavy alebo čl. 6 ods. 3 dohovoru. Ústavne konformný výklad prípustnosti dovolania, či už v civilnom alebo v trestnom procese, a to v rovine výkladu podústavného práva, musí byť okrem prípadov zjavnej neprípustnosti zásadne taký, aby i prípadné porušenia práv najmä podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru bez povšimnutia neprepadávali cez už i tak podústavným právom vytvorené riedke sito kontroly.

Len dostatočne hustá kontrola viacerých inšancií všeobecného súdnictva so zastrešujúcou inštitúciou najvyššieho súdu môže viesť k systémovej ochrane základných práv (III. ÚS 412/2020). Taktiež sa ústavný súd v ďalších svojich rozhodnutiach vyjadril, že *preskúmanie logickej, funkčnej a teleologickej konzistentnosti odôvodnenia rozhodnutia*

² Z Uznesenia Ústavného súdu SR, sp. zn.: IV. ÚS64/2025-11 zo dňa 11.02.2025

³ I. ÚS 245/2024

odvolacieho súdu je nepochybne súčasťou posudzovania práva na spravodlivý proces. Za náležité tak možno označiť očakávanie strán konania, že najvyšší súd v dovolacom konaní pri dovolacom dôvode podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku preskúma, či súdy poskytli náležitú a riadne odôvodnenú odpoveď na zásadné argumenty strán konania, nie je jeho úlohou ale učiniť záver, či tieto skutkové závery boli správne alebo nie. Jedine tak totiž možno hovoriť o plnohodnotnej možnosti na prípravu a realizáciu obhajoby v trestnom konaní (I. ÚS 296/2022. I. ÚS 182/2023).

V naznačených súvislostiach poukazujeme na nasledovné odôvodnenie odvolacieho súdu, ktoré má zdôvodňovať práve danosť, resp. naplnenie subjektívnej stránky vo forme úmyselného zavinenia u odsúdeného.

Nie je taktiež možné prehliadnuť, že k odovzdávaniu finančnej pomoci v sume 1488,- Eur sociálne slabším rodinám došlo 14. marca, teda v deň výročia vzniku Slovenského štátu (14. marca 1939) vyznačujúceho sa, ako to plynie aj z už spomínaného znaleckého posudku číslo 14/2020, autoritatívnym neskôr aj totalitným politickým systémom založeným na vládnutí jednej strany, a to Hlinkovej Slovenskej ľudovej strany, pričom takzvaná ľudácka ideológia a propaganda preberala idey typické pre súdobé fašistické režimy založené okrem iného na antisemitizme, nacionalizme s tým, že počas existencie Slovenského štátu došlo k zavedeniu nie celkom funkčného vodcovského princípu (vodcom sa stal prezident dr. Jozef Tiso), k diskriminácii Židov, Rómov, k latentnému boju o moc medzi pronacisticky zmýšľajúcimi ľudákmi okolo predsedu vlády prof. Vojtecha Tuku dožadujúcimi sa radikálnych riešení najmä v aplikovaní opatrení už platných v nacistickom Nemecku, či v nadbiehaní nemeckým požiadavkám voči Slovensku a v podstate oportunistickými ľudákmi okolo prezidenta dr. Jozefa Tisa, ktorí napríklad kroky k radikálnemu riešeniu „židovskej otázky“ neiniciovali, ak sa však ukázalo, že môžu priniesť politické benefity, vedeli sa s nimi stotožniť.

Len ťažko je potom možné uveriť, že na účely charitatívnej akcie realizovanej práve v deň výročia Slovenského štátu sa náhodou vyzbierali finančné prostriedky v hodnote, ktorá po jej rozdelení pre troch adresátov predstavovala sumu 1488,- Eur, a ktorá úplnou náhodou obsahuje dva nacistické a neonacistické symboly, ktorých významu si obžalovaný, ktorý sa podieľal na založení politickej strany zrušenej práve z dôvodu, že jej program vykazoval črty rasizmu, nacionalizmu a vodcovského princípu (vlastné nacistické a neonacistické ideológie), pokúšal sa zaregistrovať občianske združenie s tendenciami glorifikovať symboliku Slovenskej republiky z rokov 1939 až 1945, a ktorý oslavoval vznik Slovenského štátu založeného aj na princípoch fašizmu a nacizmu, nebol vedomý.⁴

K tomuto je nutné uviesť, že oslavovanie výročia prvého Slovenského štátu určite nemôže byť trestné. Treba povedať, že tak Slovenský štát, ako aj osoba Dr. Jozefa Tisa, sú síce kontroverzné aspekty našich dejín, avšak určite sa s nimi nespája len to zlé, teda len skutočnosti týkajúce sa neonastickej, prípadne inej obdobnej extrémistickej ideológie. Je pravdou, že kritici vyčítajú prvému Slovenskému štátu inklinovanie k fašistickému Nemecku, avšak je mnoho ľudí, a to určite mimo extrémistických skupín, ktorí sa hlásia k Slovenskému štátu z rokov 1939 až 1945 najmä v kontexte vyzdvihovania národných hodnôt. Je veľké množstvo starších ľudí a sú ešte aj pamätníci, ktorí nedajú dopustiť jednak na prezidenta Dr. Jozefa Tisu, ako ani na Slovenský štát z daného obdobia, prípadne sú ľudia, ktorí boli od mladosti zo strany svojich rodičov prípadne starých rodičov vychovávaní a vedení k úcte Dr. Jozefovi Tisovi. Máme za to, že toto sú notoriety, ktoré nie je potrebné preukazovať, najmä v kontexte toho, že ešte len pred pár rokmi bola v jednej z najsledovanejších televíznych staníc vyhlásená anketa o slovenskú osobnosť storočia, kde bol zaradený aj Dr. Jozef Tiso. Týmto chceme poukázať na to, že oslavy prvej slovenskej štátnosti určite nemôžu mať za následok automatické spájanie ich účastníkov, prípadne usporiadateľov s extrémistickými pohnútkami.

Pokiaľ odvolací súd poukazuje na odsúdeného, že sa podieľal na založení politickej strany zrušenej kvôli tomu, že jej program vykazoval prvky rasizmu, nacionalizmu a vodcovského princípu, ktoré atribúty majú byť vlastné nastickej ideológii, tak toto je absolútne účelové tvrdenie, keď táto účelovosť a doslova klamlivosť vyčnieva práve v kontexte s iným vlastným odôvodnením odvolacieho súdu, ktorý v rámci hodnotenia vykonaného dokazovania práve k tejto okolnosti, teda súvisiacej so zrušením onej politickej strany, ktorú zakladal v minulosti odsúdený, konkrétne uviedol:

Z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3SŽ/79/2005, ktorým bola rozpustená politická strana s názvom Slovenská pospolitosť - Národná strana, registrovaná 18. januára 2005, na čele ktorej ako štatutárny orgán stál vodca Mgr. C. T., plynie, že podľa programu tejto politickej strany v časti „Národný princíp“ je úlohou Slovenského štátu v prvom rade zabezpečenie vlastného slovenského národa vo všetkých oblastiach života a až potom starostlivosť o ostatných občanov, pričom už tento programový postoj by podľa názoru najvyššieho súdu vyjadreného v spomínanom rozhodnutí umožňoval nerovnaké postavenie občanov a nevylučoval diskrimináciu príslušníkov národnostných menšín a etnických skupín vo vzťahu k zaručeniu základných práv a slobôd s tým, že naplnením programu dotknutej strany v uvedenom smere by už samotná príslušnosť ku ktorejkoľvek národnostnej menšine alebo etnickej skupine viedla k ujme na právach.

⁴ str. 19 napádaného rozsudku odvolacieho súdu

Teda, dôvodmi zrušenia Slovenskej pospolitosti – národnej strany neboli žiadne rasistické dôvody, ale uprednostňovanie slovenských občanov v spoločenských oblastiach. Treba povedať, že aj keď takéto názorové nastavenie nie je (v dnešnej dobe) politicky/spoločensky korektné, tak to ešte zďaleka neznamená, že sa jedná o nejaké neonacistické postoje. Čo sa týka teda poukazovaných rasistických dôsledkov, to je len v rovine dohadov, ako aj je v rovine dohadov celé citované odôvodnenie odvolacieho súdu, čo je zjavne zvýraznené formuláciou „*Len ťažko je potom možné uveriť...*“. Skutočne z uvedeného odôvodnenia určite nevyplýva presvedčivo vyargumentovaná existencia úmyslu u odsúdeného, že by daná číselná kombinácia, mala vytvárať uvedenú negatívnu číselnú symboliku. Odsúdený má silné národné ctenie, hlási sa k národnému a kresťanskému odkazu prvého slovenského prezidenta a má pozitívny postoj k prvej slovenskej štátnosti, to z neho ale určite nerobí extrémistu.

V každom prípade práve v súvislosti s tým, ako si odvolací súd vypomáha pri svojej argumentácii poukazovaním na osobnostné črty odsúdeného, je nutné poukázať na citované tvrdenia odvolacieho súdu vo svetle aj ostatnej súdnej praxe najvyššieho súdu pri posudzovaní skutkov „extrémizmu“, ktoré sú postavené na posudzovaní určitých materiálov alebo prejavov, ktoré by z určitého uhla pohľadu mohli byť vnímané ako extrémistické (vždy za pomoci pribratého znalca, ktorý najmä pri skrytých významoch povie, čo je a čo nie je extrémistický motív/materiál). Najvyšší súd v takýchto súvislostiach uviedol „Ako extrémistický materiál môže byť určitý materiál posúdený len s ohľadom na jeho obsah alebo povahu, v opačnom prípade sa môže stať, že sa absencia niektorého zo znakov objektívnej stránky trestného činu nahradí osobnostnou charakteristikou subjektu, a rozhodnutie o vine bude založené na neprípustnej prezumpcii chýbajúcich znakov. Posudzovanie určitého materiálu ako extrémistického s poukazom na osobu obžalovaného pritom nevyplýva ani zo samotnej legálnej definície § 130 ods. 7 Trestného zákona. Osobu obžalovaného a jeho úmysel vzťahujúci sa k predmetným materiálom je možné skúmať v rámci subjektívnej stránky konkrétneho trestného činu, nie však v rámci posudzovania otázky, či určitý materiál je možné považovať za extrémistický alebo nie.“⁵

Aj z tohto je teda zrejmé, že pri zdôvodňovaní úmyslu u odsúdeného určite neobstojí poukazovanie na to, čo robil v minulosti, akú politickú stranu založil, alebo aké občianske združenie sa snažil založiť, a pod. tak, ako to robí v tomto prípade odvolací súd. Aj v týchto súvislostiach je nutné apelovať na zjavne nesprávny prístup odvolacieho súdu, ktorý používa slovné spojenie „*Len ťažko je potom možné uveriť...*“ práve v súvislosti s tým, že si subjektívnu stránku vyvodzuje v kontexte osobnostných črt odsúdeného. Preukázanie a zdôvodnenie existencie úmyslu nemôže byť postavené na tom, že je vzhľadom na osobu obžalovaného len ťažko možné uveriť, že skutok nespáchal, alebo, že niečo nemyslel, tak ako to podľa obžaloby myslieť mal a pod. Takto v právnom štáte trestný proces fungovať nemôže a práve takýmito frázami odvolací súd doslova diskvalifikuje legitimitu svojho rozhodnutia.

V každom prípade, a to aj v kontexte poukázanej rozpornosti citovaných častí odôvodnenia napádaného rozsudku, je nutné poukázať na to, že úlohou odvolacieho súdu, nebolo uveriť alebo neuveriť, ale rozhodnúť o vine na základe nad všetky pochybnosti preukázaného naplnenia všetkých znakov príslušnej skutkovej podstaty trestného činu, a o tomto určite citované odôvodnenie, ktoré zjavne vychádza len z dohadov, nesvedčí. Pri dôslednom rešpektovaní zásady in dubio pro reo totiž nie je možné sklňať do roviny „viery“ (tak ako to v kontexte vyššie citovaného poníma odvolací súd) v prípadoch, ak nie je niečo nepochybne preukázané.

Nakoniec treba povedať, že tieto dohady odvolacieho súdu ani nemajú nevyhnutné rácie, keď skutkovým konaním, pre ktoré bol odsúdený uznaný za vinného, bolo realizovanie jednej z mnohých foriem sociálnej pomoci, ktorú jeho politická strana realizovala veľa krát už aj pred uskutočnením predmetného podujatia, ako aj po ňom. Odsúdený teda logicky nemohol mať v úmysle prihlásiť sa k nacizmu či neonacizmu, pretože tieto ideológie a hnutia, sú založené na filozofii eugeniky (teda aj na likvidácii postihnutých osôb v kontexte preferovania tzv. „čistej rasy“) a teda sa priam vylučujú s poskytovaním sociálnej pomoci hendikepovaným osobám.

⁵ z uznesenia Najvyššieho súdu SR, sp. zn.: 2 To 5/2024; obdobne aj v uznesení sp. zn. 1 To/4/2023

V súlade s vyššie uvedenými skutočnosťami a dovolacími dôvodmi odsúdený navrhuje, aby dovolací súd podľa § 386 a 388 Trestného poriadku rozsudkom vyslovil, že rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 05.04.2022 sp. zn. 4 To 1/2021 bol porušený zákon v príslušných ustanoveniach, a aby dovolací súd rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 05.04.2022 sp. zn. 4 To 1/2021 zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

S úctou k zákonu

Ing. Mgr. Marian Kotleba
v zast.:
Mgr. Peter Kupka, obhajca – advokát

Ing. Mgr. Marian Kotleba
v zast.:
JUDr. Pavol Gráčík, obhajca – advokát